



Tájépítészeti Kar

**TÁJRENDEZŐ ÉS KERTÉPÍTŐ MÉRNÖK
SZAK**

TÁJRENDEZŐ SZAKIRÁNY

TDK DOLGOZAT

Kecskemét zöld tüdejének fejlesztési lehetőségei

Készítette: Vajda Ágnes Krisztina (T5AYVH)

Konzulens: Magyar Veronika

BUDAPEST, 2011.

Tartalomjegyzék

Ábrajegyzék	3
Tervlapjegyzék.....	3
Mellékletek jegyzéke	3
Bevezetés	4
2. Vizsgálat.....	5
2.1. Vizsgált terület bemutatása	5
2.1.1. Területlehatárolás	5
2.1.2. A terület leírása.....	7
2.2. Természeti adottságok.....	8
2.2.1. Vízrajz	8
2.2.2. Domborzat.....	8
2.2.3. Talaj	8
2.2.4. Éghajlat.....	8
2.2.5. Állatvilág.....	8
2.2.6. Növényvilág.....	9
2.3. Kecskemét tájalakulás története.....	9
2.3.1. A település kialakulása és fejlődése	9
2.3.2. XIX. század – Küzdelem a homokkal.....	11
2.3.3. Városfejlődés 1880-tól	13
2.3.4. A Vízműpark és az Arborétum alapítása	15
2.4. Meg nem valósult tervek.....	17
2.5. A jelenre kiható változások	18
3. Értékelés.....	20
3.1. Tájhasználati konfliktusok feltárása.....	20
3.1.1. Benkó Zoltán Szabadidő Központ	20
3.1.2. Vízmű védőterülete	24
3.1.3. Kecskeméti Arborétum	25
3.1.4. Kápolna-rét	27
3.2. Kérdőív eredményének értékelése	29
3.3. Szintézis	31
4. Fejlesztési javaslatok, eredmények	33
4.1. Benkó Zoltán Szabadidő Központ fejlesztési lehetőségei.....	33
4.2. Vízmű védőterületének élőhely fejlesztési lehetőségei.....	39
4.3. Arborétum fejlesztési lehetőségei	40
4.4. Kápolna-rét megőrzésének lehetőségei	42
4.5. Várható eredmények	44
Összefoglalás	45
Irodalomjegyzék.....	46

Ábrajegyzék

1. ábra: Kecskemét elhelyezkedése (http://hu.wikipedia.org/wiki/Kecskem%C3%A9t).....	5
2. ábra: Területlehatárolás (2005-ös ortofotók alapján).....	6
3. ábra: I. katonai felmérés (XVI 26, XVII 26).....	11
4. ábra: II. katonai felmérés (XXXV 55, XXXV 56).....	12
5. ábra: III. katonai felmérés (5263/2).....	13
6. ábra: Nehéz megközelíthetőség (Szerző felvétele).....	1. tábló
7. ábra: Alacsony színvonalú szabadstrand (Szerző felvétele).....	1. tábló
8. ábra: Nem tájbaillesztett domb (Szerző felvétele).....	1. tábló
9. ábra Rossz állapotú utak (Szerző felvétele).....	1. tábló
10. ábra: Gazdasági bejárat (Szerző felvétele).....	1. tábló
11. ábra: Invazív gyomok a Kápolna-réten (Szerző felvétele).....	1. tábló
12. ábra: Válaszadók koreloszlása (Saját ábra).....	29
13. ábra: Javaslatok támogatottsága az arborétumban (Saját ábra).....	30
14. ábra: Javaslatok támogatottsága a szabadidőközpontban (Saját ábra).....	30
15. ábra: Dombfásítás (Saját ábra).....	3. melléklet
16. ábra: Csatornafásítása (Saját ábra).....	3. melléklet
17. ábra: Új kilátó (Saját ábra).....	3. melléklet
18. ábra: Új tájékoztató tábla (Saját ábra).....	3. melléklet

Tervlapjegyzék

- T1 Vizsgálati tervlap, Méretarány: 1:15000 (*EOTR topográfiai térképek és a településszerkezeti tervlap alapján*)
- T2 Értékelési tervlap, Méretarány: 1:15000 (*EOTR topográfiai térképek és a településszerkezeti tervlap alapján*)
- T3 Javaslati tervlap, Méretarány: 1:15000 (*EOTR topográfiai térképek és a településszerkezeti tervlap alapján*)

Mellékletek jegyzéke

1. melléklet: Tájhasználati konfliktusok értékelése
2. melléklet: Fejlesztési javaslatok
3. melléklet: Látványrajzok

Bevezetés

Kecskeméten élek, ezért ismerem, és kötődök a TDK dolgozatomban vizsgált területhez, amely a város északnyugati részén elterülő majd 300 hektárnyi összefüggő zöldfelületi rendszer. A lakosság nagy része ismeri ugyan a területet, de részben a nehéz megközelíthetőség, részben az ideális kikapcsolódási, sportolási lehetőségek híján nem látogatják rendszeresen. Véleményem szerint Kecskemét életében fontos szerepet kell, hogy játsszon ez a városi mértékben is hatalmas kiterjedésű zöld rendszer. A terület nagy felületen növényvel borított, a növényállomány állapota jó, ebből következően nem kapott kiemelt szerepet a fejlesztési stratégiákban, bízom benne, hogy ez a későbbiekben változni fog. A város két helyi jelentőségű védett természeti területe esik ide.

Dolgozatomban irodalmi áttekintés, illetve történeti térképek vizsgálatán keresztül mutatom be, hogyan változott a kecskeméti táj. Összegzem a jelenleg fennálló konfliktusokat, majd az ezek feloldására készített összetett javaslatrendszer következik. Kérdőívet készítettem, mely segítségével átfogóbb képet kaptam a kecskeméti rekreációs igényeiről. Az emberi tényező mellett nagyon fontosnak tartom a természetközeli védett területek és az ökológiai rendszerek stabilitásának megőrzését, javítását. A környezeti nevelés kérdésében is több lehetőség rejlik a területen, mint amire jelenleg mód van.

Figyelembe vettem a területre készült fejlesztési, kezelési terveket. A javaslati munkarész igazodik a meglévő tervekhez: Integrált Városfejlesztési Stratégia, a szabadidőközpont rövidtávú hasznosítási terve, az arborétum telepítéskor kidolgozott hosszú távú fejlesztési tervek, és a két helyi jelentőségű természeti terület kezelési terve. Olyan javaslatokat teszek, melyek megvalósíthatóak, nem rugaszkodnak el a valóságtól.

A dolgozatom készítésének célja, hogy feltárjam, és bemutassam az arborétum, a szabadidőközpont, a Kápolna-rét és a vízmű védőterületén rejlő lehetőségeket és a meglévő hiányosságokat. Céлом egy olyan javaslatrendszer kialakítása, amely valóban tükrözi a helyiek igényeit. A terület adottságait és a jelenleg hatályos terveket figyelembe véve hoztam létre a javaslatokat, hogy az ténylegesen megvalósítható és a város számára hasznosítható legyen.

2. Vizsgálat

A vizsgálati munkarészben a természeti és táji adottságokon túl a kecskeméti táj története során bekövetkező változásokat is bemutatom. Igaz ugyan, hogy a környezeti feltételek nem kedveztek a város létrejöttének és fennmaradásának, mégis sikerült az elődöknek egy, a mai napig virágzó települést létrehozniuk.

2.1. Vizsgált terület bemutatása

TDK dolgozatomban Kecskemét „tüdejét”, a város legnagyobb kiterjedésű természetközeli állapotú zöldfelületi rendszerét, és annak közvetlen környezetét vizsgálom. Az összefüggő zöldfelület mellett, itt található a város legnagyobb összefüggő vízfelületi rendszere is. A választott terület jelenlegi, és jövőbeli szerepe rendkívül összetett. Rekreatív és szabadidős, környezeti nevelési, természetvédelmi, vízgazdálkodási, levegőminőség védelmi funkciók egyaránt köthetők hozzá.

2.1.1. Területlehatárolás

Kecskemét Bács–Kiskun megye megyeszékhelye, Magyarország szívében, a Duna-Tisza közti homokhátságon helyezkedik el (1. ábra). Budapesttől és Szegedről egyaránt 86 km-re található. Az ország bármely pontjából könnyen megközelíthető, hiszen igen közel fekszik hazánk mértani középpontjához, Pusztavacshoz. A város összes területe 32.257 hektár, 111.679 lakossal. (<http://kecskemet.hu/?r=405&c=1838&l=>) Kialakulását és létét nem a kedvező helyi adottságoknak köszönheti, hanem az itt kereszteződő egykori kereskedelmi és közlekedési útvonalaknak. Kecskemét a Duna-Tisza közti homokhátság egyik legmagasabb pontján keletkezett, tengerszint feletti magassága 120 méter.



1. ábra: Kecskemét elhelyezkedése (<http://hu.wikipedia.org/wiki/Kecskem%C3%A9t>)

A dolgozatomban vizsgált terület a város ÉNy-i részén található, kb. 280 hektár kiterjedésű, összefüggő zöldfelületi rendszer (2. ábra). Részei a 119 hektáros Benkó Zoltán Szabadidő Központ az Emlékerdővel, a 62 hektáros Kecskeméti Arborétum, a 19,6 hektáros Kápolna-rét helyi jelentőségű védett természeti terület és a vízmű által a látogatók elől elzárt, 80 hektáros védőterület. Közigazgatásilag a Máriaváros és a Felsőszéktó városrészek területére esnek. Az arborétum és a Kápolna-rét már Kecskemét határain kívül, a Belsőnyírhoz tartoznak.

A vizsgált területet északról a Nyíri út, keletről a Csabay Géza körút és a Sport utca, délkeletről az Izsáki út, délnyugatról a Vízmű utca, míg nyugatról és északnyugatról mezőgazdasági művelés alatt álló területek határolják. A III. Béla körút választja el az arborétumot és a Kápolna-rétet a vízműtől és a szabadidőközponttól, melyeket pedig a kisforgalmú Kecskemét-Lajosmizse vasútvonal szel ketté. Az arborétum és a szabadidőközpont közé új építésű lakópark ékelődött. Kiemelt szerepre számíthat a terület a város életében, ha megépül az új sportuszoda, csúszdapark és a Hilton szálló, a szabadidőközponttól délre.



2. ábra: Területlehatárolás (2005-ös ortofotók alapján)

2.1.2. A terület leírása

A vizsgált területen igen **változatos területhasználatok jelennek meg (T1 Vizsgálati tervlap)**. A szabadidőközpontba a látogatók főként sétálás, kocogás és horgászás céljából érkeznek, vagyis a rekreációs és sportolási funkciók a legjelentősebbek. A nyugati tó partján kijelölt pecázó helyek várják a horgászni vágyókat. A keleti tó van kijelölve fürdésre és egyéb vízi sportokra (vízisí, wakeboard). A strand mögött a régi városi futballpálya található. Az egykori Tó Hotel üresen áll, a mellette lévő BMX pálya le van zárva. A Benkó-domb kilátóhelyként szolgál. A domb lábánál újonnan kialakított játszótér és sütögető hely van. A mellettük álló büfé, vizesblokk és mosdó időszakosan, csak nyáron üzemel. Hiányoznak a sportnak helyet adó pályák. A park legjelentősebb területe, a tájra jellemző őshonos összefüggő természetszerű erdőállomány, helyi védelem alatt áll, fontos élőhelyként szolgál. A szomszédos Milliomodik Hektár Emlékerdőt leggyakrabban a kutyatulajdonosok látogatják. A vízmű védőterülete a vízbázis védelme mellett fontos erdei és vizes élőhelyként is szolgál.

Az arborétumban a vallási, rekreációs és kutatási funkciók egyaránt megjelennek. A Mária kápolna környéke a legforgalmasabb. Itt koncentrálódnak a szakrális épített elemek. A közelben található pályán megengedettek a labdajátékok, illetve a játszótér is nagy népszerűségnek örvend. 14 ösvény fűzi fel a kert növényeit. Az arborétum nyugalma és szépsége miatt közkedvelt kirándulóhely. A Kápolna-rét népszerű sárkányeregető és modellrepülő „pálya”. Csapadékos években, mikor télen nyílt vízfelület borítja a rétet, gyakran korcsolyáznak rajta a helyiek. A rét északi sarkánál egy lovas tanya található.

A szabadidőközpont a 14-es, 20-as, 22-es, 29-es helyi járatokkal közelíthető meg. Az arborétumhoz közel a 14-es és a 29-es busz áll meg. A buszok a leglátogatottabb időpontokban (hétvégenként és tanszünetben) viszonylag ritkán, félóránként járnak. A szabadidőközpont strand felőli bejáratánál található csak nagyobb parkoló, azonban az ott lévő bejáraton keresztül csak a strandhoz lehet menni. A gyakrabban használt, domb felőli bejáratnál kevés a parkolóhely. Az arborétumnál is két parkoló található, a frekvenciátaltabb, Kápolna-rét felőli részen van több parkolási lehetőség. A vízmű védőterülete a látogatók elől elzárt, a Kápolna-rét a 15, 19 és 29-es buszokkal közelíthető meg. A Nyíri úton, a III. Béla körúton, a Vízmű utcán, a Sport utcán és Csabay Géza utcán is kiépített kerékpárút fut. Sajnos ezek minősége nem mindig alkalmasak kerékpározásra, kátyúk, repedések borítják a burkolatot.

2.2. Természeti adottságok

A természeti adottságok egy ilyen nagy kiterjedésű zöldterületnél igencsak meghatározóak. A Duna–Tisza közti homokhátságra általában jellemző tulajdonságok a táj alakítása során kedvezően módosultak. A mesterséges vízfelületek létrehozása és az erdőtelepítések voltak a legnagyobb éghajlat és tájalakító tevékenységek.

2.2.1. Vízirajz

A hidrológiai adottságok jóval előnyösebbek, mint a térségben. A vízrendezések során kiépített belvízelvezető csatorna (Nyíri csatorna), mely a Kápolna-rét mellett fut, a mesterséges tavakba szállítja az időszakos felszíni vizeket. Ezekbe a tavakba érkeznek még a közeli városrészekre lehulló, majd összegyűjtött csapadékvizek is. A belvízelvezető csatornákon kívül Kecskeméten más vízfolyás nem található.

2.2.2. Domborzat

A vizsgált terület 115–122 méter közötti tengerszint feletti magasságon lévő hordalékkúp síkság deflációs vonalában fekszik. Legmarkánsabb domborzati elem a 49 méter magas mesterségesen létrehozott Benkó-domb, mely a záportározó tavak kotrásakor kitermelt anyagból lett kialakítva. (Boros, 2007)

2.2.3. Talaj

A térséghez hasonlóan a vizsgált területen is a homok és a lösz a meghatározó talajképző alapkőzet. A mélyebb térszínekben réti talajok keletkeztek, melyek kialakulása vízbőséghez kötött. Foltokban erdőmaradványos csernozjomokra is bukkantak, melyek az egykori erdővel borított területek helyét jelölik. Az erdők eltűnésével, és a talajvízszint növekedésével a sóhatás erősödött. (Gőbbölös, 2007)

2.2.4. Éghajlat

Kecskemét jellemzője a derült napok nagy száma, a magas hő összegű napfénytartam, a gyakran előforduló korai és kései fagyok, a nagy hő ingás, a kevés csapadék, az aszályra való hajlam és a kevés hó. A városba érkező szelek leginkább ÉNy-iak és déliek. (Dövényi, 2010) Az arborétum és a szabadidőközpont fái épp az északnyugati szelektől óvják a várost. A száraz városi környezethez képest jóval páradúsabb a lokális klíma.

2.2.5. Állatvilág

Vizesebb időszakokban a Kápolna-réten költ a búbos (Vanellus vanellus) és előfordul a piros lábú cankó (Tringa totanus) is. A telepített erdők és fásításokhoz köthető, de a réten táplálkozó madárfajok: az egerészölyv (Buteo buteo), a fenyőrigó (Turdus pilaris),

vagy a seregély (*Sturnus vulgaris*). A nyílt vízfelület vonuló, pihenő és táplálkozó helyet biztosít például a vöcsök (*Podiceps* sp.) réce félék (*Anas* sp.) egyes fajai számára, fontos ivóhelye a közönséges denevérnek (*Myotis myotis*). A vízmű védőterületén betelepített dámszarvas (*Cervus dama*) állomány található. (Boros, 2007)

2.2.6. Növényvilág

A Kecskemét környéki homokos lösztakarón természetközeli növényzet ma csak a vizes, lápos vagy szikes területen maradt fenn. A löszös homokvidékek ősbibb faja a bennszülött budai imola (*Centaurea sadleriana*), a magyar kutyatej (*Euphorbia sadleriana*), a parlagi rózsza (*Rosa gallica*), a törpemandula (*Amygdalus nana*) és a taréjos tarackbúza (*Agropyron pectinatum*). (Fekete-Varga, 2006)

2.3. Kecskemét tájalakulás története

Kecskemét települési helyének egyetlen ésszerű magyarázata az előnyös helyzete. Ez a helyzet nem a természeti adottságokból, hanem az ősi közlekedési és kereskedő útvonalak találkozásából adódik. Félúton található Budapest és Szeged között, azon az útvonalon, amely összeköti Európa északi és nyugati részeit a Balkánnal és a Földközi tengerrel, kelet-nyugati irányban pedig az ősi „Sóhordó” utak mentén fekszik. A Duna–Tisza közti ősi útvonalaknak is a felezőpontjába esik a város. Így alakulhatott ki korán Kecskemét kereskedőváros jellege. (Entz-Genthon-Szapannos, 1961)

2.3.1. A település kialakulása és fejlődése

Az első emberi nyomok a környéken mintegy háromezer évvel ez előtről származnak. A Széktó mellől előkertült első tárgyi emlék az i.sz. I. századból való. A Máriavárosi téglagyár területén talált terra sigillata (díszkerámia) tál, és a Nyíri út mentén feltárt településrészlet egy népvándorlás kori kultúra, a szarmata nép emlékét őrizték meg. A leletek fazekasműhely létezéséről tanúskodnak, melyből agyagbányászatra is következtethetünk. (Székelyné, 1995)

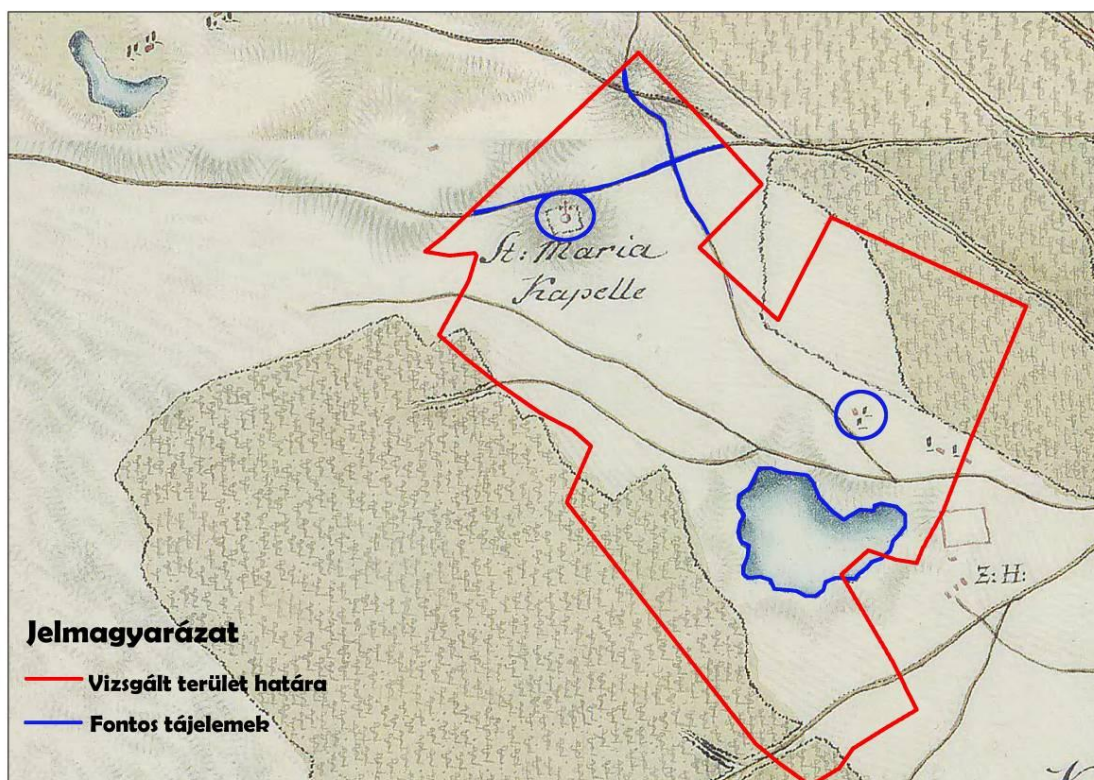
Biztosra vehető, hogy a magyarok betelepülésekor Kecskemétet és környékét azonnal megszállták. Régészeti leletek bizonyítják, hogy éltek a környéken, de Kecskemétről az írott források a XIV. századig hallgatnak. A város első okleveles említése 1353-ból származik, ahol birtokként említi Nagy Lajos király. Egy 1368-os oklevélben már mezővárosi ranggal jelölik a várost. (Entz-Genthon-Szapannos, 1961) A XV. századi pusztásodási folyamatok miatt Kecskemét óriási méretűvé duzzadt, bekebelezve a környező falvak határát. A török hódoltság ideje alatt a földművelés fejlődése

megakadt, a gazdálkodás bázisát a rideg állattartás, az állatkereskedelem jelentette. A palánkkal és árokkal kerített belső városterületekhez közvetlenül a veteményes- és szőlőskertek parcellái csatlakoztak. A szőlőskertek északról körívben övezték a várost, délen pedig, a mélyebb fekvésű területeken legelők voltak. Az óriási határ többi része a külső legelők zónájába tartozott, ahol a rideg állattartás folyt. Kecskemét és Nagykőrös között húzódott egy nagyobb kiterjedésű erdőség, mai maradványa a Nyíri erdő, ettől eltekintve a város és környezete fátlan volt. (Lettrich, 1968)

Ugyan a kecskeméti szőlőtermesztés a XIII. században már megjelent, a török hódoltság miatt elhanyagolták a művelésüket. 1560-ban a máriahegyi szőlők léteztek, vagyis a hódoltság alatt is megvoltak. A Széktói szőlők 1695–1700 között lettek telepítve. A nevét a mellette fekvő szikes vizű Széktó nyári fürdőről kapta. (Bende, 1929) A tiszta vizű szikes tóról Hornyik is ír 1860–61-ben. Az akkori várostól 500 ölnyi távolságra lévő tóba 1599-ben 2 gyerek belefulladt, illetve a 15 éves háború alatt a tatárok is előszeretettel táboroztak a tó mellett. (Hornyik, 1861) 1690–98 között „*a városi Tanács tilalmat bocsát ki: hogy a Széktót a két ekklezsián kívül senki halásznia ne merészelje*”. (Hornyik, 1860. 77. old.) A tó az 1700-as évek végén is halászható volt, és sokszorta nagyobb vízfelülettel bírt a XIX. századinál. Később a tavat birkák fűrésztésére használták, majd a lecsapolások után nyári fürdővé alakították át. (Juhász, 1998)

A Rákóczi féle szabadságharc után épült 1713-ban, a Mária-hegyi szőlők között, a várostól ÉNy-i irányban a Mária kápolna. Valószínűleg a barokk kápolna a török hódoltság alatt lerombolt kápolna romjain épült fel. Egy 1658-as oklevél tesz említést az egykori kápolnáról, majd az 1700-as évek közepén írt legenda szerint az itt álló kápolna és a mellette feltörő gyógyforrás a török időkben elpusztult. (Juhász, 1996)

Az első katonai felmérésen (1783) már látható a Mária kápolna (3. ábra). A Széktót egy nagy kiterjedésű, nyílt vizű tóként jelölik, körülötte elszórtan tanyák állnak. A vizsgált területen, és mellette szőlőket jelöl a térkép, igen nagy felületen. A szőlőkhöz utak vezetnek, illetve keresztül szelik őket. A szőlők körül gyepterületek vannak. A kápolna mellett, keletre lévő út minden bizonnyal a mai Vasfás sétány ősi nyomvonala. A mai nevén hajtó úton hajtották egykoron a városba az állatokat. A kápolna mögött futó út vonala megegyezik a Vadgesztenyés sétánnyal, mely szintén az arborétum agrártörténeti emléke. A sétány a városba vezető „sugárutakat” összekötő „körút” egyik ma is megőrzött darabja. (Gőbölös, 2007)



3. ábra: I. katonai felmérés (XVI 26, XVII 26)

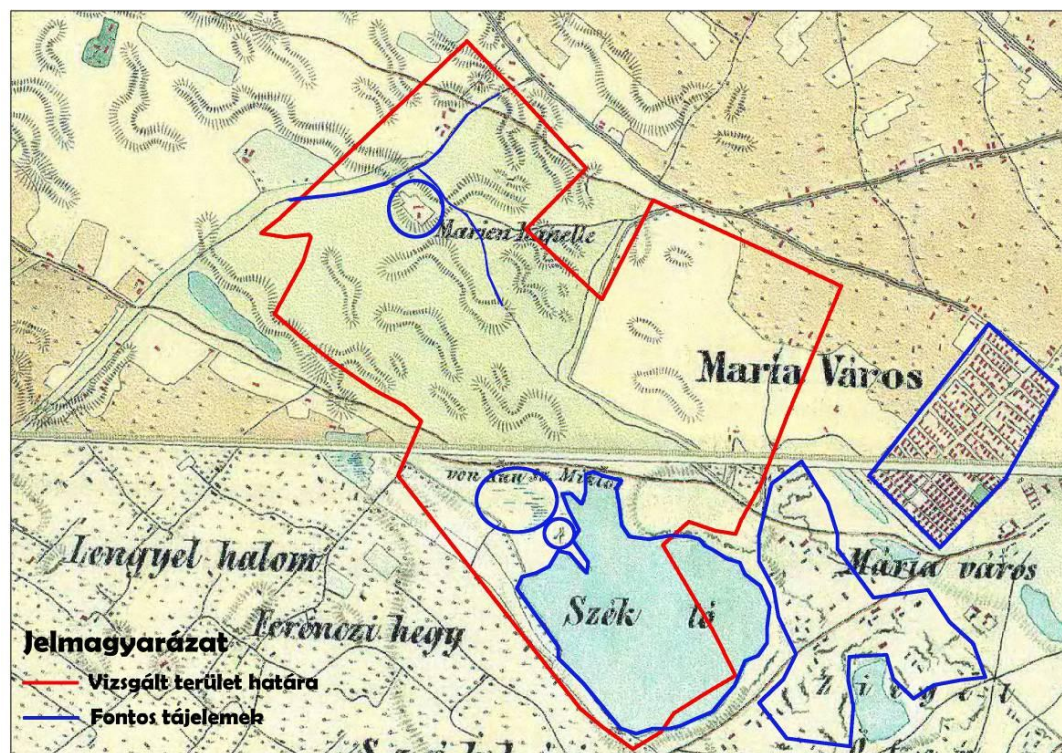
2.3.2. XIX. század – Küzdelem a homokkal

A XVIII–XIX. század fordulóján komoly problémát jelentett Kecskeméten a futóhomok. Az állattartás, és leginkább a juhtartás, a homokos területekre szorult, ezzel is felgyorsítva a futóhomok terjedésének folyamatát. A város határának egy hatoda volt hasznavethetetlen terület 1792-re, 1805–06-ban pedig már a határ fele volt buckás futóhomok. Ezekben az években kezdték el betiltani a homokos területek feltörését és a fakitermelést. Később erdősítéseket és a szőlővel való beültetést kezdeményezték. Fontos feladat volt a dűlőhatárok felárkolása és fával való beültetése. Az újonnan parcellázott területeken a tulajdonosnak kötelessége volt, hogy beültesse. A távolabb fekvő homokos területek fásításáról, és szőlővel való beültetéséről a város gondoskodott. Az intézkedéseknek köszönhetően pár év alatt sikerült javítani a helyzeten. Csányi János írásai alapján 1840-ben már zöldellt a határ. (Székelyné, 1995)

Széktó és környékére nem jelentett akkora veszélyt a homok, mint más területeken, hiszen már egy évszázaddal előtte telepítettek szőlőket. Azonban a gazdáknak itt is meg kellett vívni a harcaikat, a szőlőkhöz közel lévő legelők voltak igazán veszélyeztetve. A nádból és rőzséből készült homokfogókat egyetlen éjszaka alatt ellepte a homok. Ilyenkor újra kezdődött a védekezés, amíg 20 méter magas halom nem lett. Tavasszal a szőlők É-i részét nem kellett kapálni, hiszen a szél kifújta a homokot. (Székelyné, 1995)

1807-ben lakosság között csak bizonyos feltételek mellett osztottak birtokokat a széktói szőlők felső végén. 2–6 hold földet és 10 évi adómentességet kaphattak azok, akik a terület egy részét erdővel, másik részét szőlővel ültették be. 1825-ben ismét kiarcellázásra kerültek a gyenge közlegelők. Ekkor azonban a homokot csak erdővel szabadott beültetni. 1830-ra már ijesztő mértékben kezdte betemetni a homok a területet, így már a távolabbi területeket kellett kiosztani. A küzdelem a futóhomokkal több évszázados feladat volt, melyet a hatósági közbenjárás segített. (Bende, 1929)

1818-ban a széktói szőlőkön kívül takarmánytároló kerteket jelöltek ki. Ezek a rakodóterek téglakerítéssel voltak körbevéve, és a szalmaszalmák tárolására szolgáltak. (Juhász, 1998) A Széktót 1836-ban kísérelték meg lecsapolni. Ez nagymértékben megrongálta a tó állapotát, ám a lecsapolás sikertelen volt. Akkoriban még igen nagy kiterjedésű volt a tó, mely a vízcsökkenés dacára még 1860-ban is 100 holdnál nagyobb kiterjedésű volt. (Hornyik, 1860) A város határában lévő dűlők 1852-ben lettek nevesítve, ekkor kapta meg Széktó is hivatalosan a nevét. (Bende, 1929)



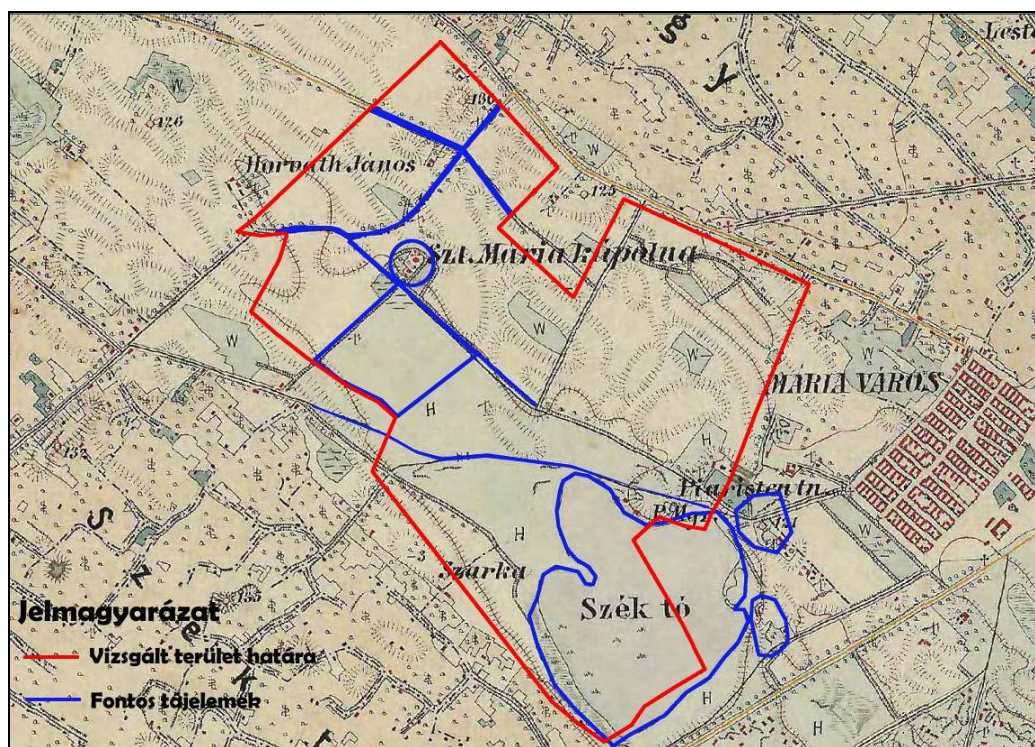
4. ábra: II. katonai felmérés (XXXV 55, XXXV 56)

A második katonai felmérés (1861–1866) térképén a Széktó még nagy kiterjedésű, nyílt vízfelületként jelenik meg, mellette gémeskút áll (4. ábra). A kunszentmiklósi kocsút a tó északi partja mellett halad ki a városból, a tó déli partja mentén is kocsút fut. A tótól északra vizenyős a terület. A nagy tavon kívül több szikes tó is található. A város és a

két nagyobb szikes tó közötti területen tégláégetőket találunk, melyhez a kötött agyagos talajt helyből vették. A térkép már jelöli az 1828 után épült Máriavárost, amely a vízjárta területre épülve rendszeresen belvízveszélynek volt kitéve. (Székelyné, 1995) A mai arborétum Vasfás és a Vadgesztenyés sétányának útvonalát is jelzi a térkép, csakúgy, mint a Mária kápolnát. A mai Nyíri út nyomvonala is beazonosítható a térképen. A második katonai felmérés már jóval több tanyát jelöl a környéken, mint az első, ennek oka az lehet, hogy 1810-től a tanyákon való állandó kinlakást már nem tiltották. (Bende, 1929) Az arborétum és a Kápolna-rét területén, illetve a tó körül még gyeptalálható, ezektől északra és keletre azonban már szántóföldeket találunk. A Széktótól nyugatra, és a Mária város épületeitől északra szőlőterületek vannak.

2.3.3. Városfejlődés 1880-tól

A harmadik katonai felmérés (1883) térképén is megtalálhatóak az eddig jelzett elemek, mint például a kápolna és a hajtó utak (5. ábra). Az agyaggödrök továbbra is működtek a Széktó keleti partjánál, a tó még mindig nagy felületű, azonban a térkép szerint elkezdett mocsarasodni. Több gémeskút állt a környéken, egy épp a mai Kápolna-réten.



5. ábra: III. katonai felmérés (5263/2)

A kápolna közvetlen környezetében állandóan nedves volt a talaj. A második katonai felmérésen jelölt több szikes tó közül már csak a Széktó maradt vízzel telítve, a tavak helyén nedves területeket jelöl a térkép. A Máriaváros Ny-i szélénél is nedves a terület,

továbbra is belvizesedéssel küzdött a városrész. A Széktótól ÉNy-ra eső rész, amelybe a mai Kápolna-rét területe tartozik nem került beszántásra, legelőként hasznosították. Elszórtan a területen, több kisebb mező, illetve rét volt. A délnyugati részét továbbra is szőlő borította, a mai arborétum és szabadidőközpont területe viszont szántóként hasznosult. Bővült az úthálózat, több eleme megegyezik a mai nyomvonalakkal, ilyen a Kápolna-rét és az arborétum között futó út is. A Kunszentmiklósi út nyomvonala megegyezik a pár évvel később kiépített Kecskemét–Lajosmizse vasútvonalával.

Kecskeméten a régi szőlőtelepítések után, újra büszkélkedhetett a város szőlőseivel. Kezdetben a homok megfogására telepített szőlők azért váltak népszerűvé, mert a hegyvidéki szőlőkkel ellentétben a homoki szőlőfajták ellenálltak a XIX. század végén pusztító filoxéravésznek, hiszen a kvarctartalmú homokban nem él meg a kártevő. 1887-ben a kormány filoxéra biztosai az egész országban megvizsgálták, hol pusztít a betegség, de Kecskeméten nem találták nyomát. (Bende, 1929)

A szőlő és gyümölcs telepítés soha nem látott ütemben folyt, kertté szelődött a homoki táj. A mezőgazdasági termelés sikeressége biztosította a város fejlődésének anyagi alapját. Lestár Péter és Kada Elek polgármestereknek köszönhetőek a város legszebb épületeinek, a város fejlesztése, a vasútvonalak kiépítése. A város gazdagodásával a lakosság szívesen töltötte a szabadidejét szórakozással. Húsvét hétfőn az emberek a Mária kápolna gyepén gyűltek össze, ünnepelni. „Ez volt az ébredező tavasz első népmulatsága” (Ittész, 1987. 353. old). A Mária kápolna mellett állították fel a ma is látható kb. 7 méter magasságú szürkegránit feszületet 1909-ben, illetve 1941-ben építették meg a „*Lourdesi barlangot*”. (Juhász, 1998)

1896-ra a Széktó nevű szikes tó szinte teljesen ki volt száradva. (Bagi, 1896) A szikes tavak természetes tulajdonsága az, hogy időszakosan kiszáradnak, majd később újra vízzel telítődnek. A századfordulón fürdőként „üzemelő” tó vizének pótlását hőerőgépekkel oldották meg. 1905 januárjában adták át a Kecskemét–Lajosmizse vasútvonalat, amely ma is kettészeli a vizsgált területet. (Juhász, 1998) Széktó területét 1911. január 1-től kezdődő hivatalos elnevezések és közigazgatási beosztások alkalmával Alsó-, és Felsőszéktóra osztották. (Bende, 1929)

Mivel a belvíz gyakran okozott károkat, 1900-ban tervek készültek a lecsapolására. Egy 17 km hosszú csatorna szállította volna a belvizet, illetve ezen a csatornán keresztül csapolták volna le a Széktó vizét is, ám a terv nem valósult meg. (Juhász, 1998) A város vízellátásának megoldására a széktói lapon 1914-ig 10 mélyfúrású kút létesült. (Entz-

Genthon-Szapannos, 1961) A Széktó lecsapolására hosszú vajúdas után, 1948–49-ben került sor. A város anyagi támogatást kapott az Országos Tervhivataltól a vízmű létesítésére, melynek előfeltétele a Széktó lapos víztelenítése volt. A víztelenítés egy 3,5–4 km hosszú csatorna segítségével valósult meg. (*Juhász, 1998*) Ma már nehéz elképzelni, hogy a Máriaváros szélétől É-ÉNy-i irányban még a Széktó sziktavas-nádfoltos rétjei, a magasabb térszíneken szántók voltak, a mai Tó Hotel helyén pedig a Barneváll libatelepe állt. (*Göbölös, 2007*)

2.3.4. A Vízműpark és az Arborétum alapítása

Az 1960-as években, az Izsáki úton épült ki a vízmű központi telephelye, vízgépházzal, 1500 m³-es tározómedencével, irodaházzal, munkagépekkel, üzemmel. 1966–71-es években az I. számú vízműtelep fejlesztésére került sor, 13 új kutat létesítettek, így összesen 20 kút lett a telepen. A terület nagysága 80 hektár, mely szorosan összeépült a 6 hektáros központi teleppel. A védőfásításra 1975 és 1981 között került sor. Ezen a területen ma 24 darab kút üzemel. Kifejezetten belvízlecsapolásokat 1949 után már nem végeztek, azonban a mocsaras területeket feltöltötték, és tavakat létesítettek. Ilyenek a szabadidőközpontban létesített 20, illetve 14 hektáros és a vízmű védőterületén található 10–10 hektáros tavak. Az egyéb funkciók ellátása mellett a tavak gyűjtik a környező városrészek csapadékvizét és a térség belvízelvezetését segítik. 1973-ban épült meg a Vízmű utca az Izsáki úttól, amely a vizsgált területet dél-nyugati határa. (*Juhász, 1998*)

A vízmű védőterülete mellett lett kialakítva a parkerdő. A létrehozás fő szempontja a város megóvása az ÉNy-i irányú szelektől, porszennyezéstől és a homokfúvásoktól. A telepített erdők és a vízfelületek mérséklék a nyári kánikulákat. A védelmi funkción kívül a park és a záportározók is rekreációs célokat szolgálnak. A szabadidőközpont több mint 100 hektárnyi területen lett kialakítva. A 4 méter mély tavak kotrását 1976-ban kezdte meg a Vízmű Vállalat, a munkálatok egészen 1986-ig tartottak. A kotrás során kitermelt földből építették meg a 49 méter magas, 260 méter terepszintű átmérőjű és 80 méter felső átmérőjű Benkó-dombot. A domb költséghatékonyságának köszönheti létét, hiszen a kitermelt földet nem kellett elszállítani, illetve a magastározó egy víztorony költségének hatodáért elkészült. Igaz, soha nem töltötte be ezt a funkciót, kizárólag a hírközlési tornyok alapjaként, és kilátóhelyként szolgál. A tavak partján 65 horgász hely és szabadstrand épült ki. (*Juhász, 1998*) A parkhoz csatlakozóan áll a Tó Hotel, és 3,4 hektáros környezete, az egykori kemping, illetve a park mellett telepítették a Milliomodik Hektár Emlékerdőt. A szabadidőközpont ténylegesen erdősített területe

50,8 hektár, melynek telepítését 1974–75-ben kezdte meg a Kecskeméti Erdőfelügyelőség a Kiskunsági Erdő és Fafeldolgozó Gazdasággal összefogva. Az alkalmazott fafajok: szürke nyár (*Populus x canescens*), kocsányos tölgy (*Quercus robur*), akác (*Robinia pseudoacacia*), nyír (*Betula pendula*), fekete fenyő (*Pinus nigra*), ezüst juhar (*Acer saccharinum*), juharlevelű platán (*Platanus x hispanica*). A Milliomodik Hektár Emlékerdő az alföldfásítási mozgalom során elért Bács–Kiskun megyei eredmények emlékére lett ültetve 1975-ben, az 1958-óta tartó fásítások milliomodik hektárjaként. Az erdő közepén egy emlékkövet is elhelyeztek.

A Kecskeméti Arborétum alapítása jóval bonyodalmasabb volt. Az 1967-es Általános Rendezési Terv a várostól ÉNy-i irányba további erdősítést tűzött ki célul, azonban ezek a területek jelentős arányban jó minőségű szántóföldek voltak. Az akkori földtörvény szerint az erdősítés művelésből való kivonásnak számított, 34 millió forintba került volna a megváltása. A jó minőségű földeken először 1979-ben merült fel egy arborétum létesítésének a lehetősége, de a terület megszerzésének nehézségei miatt a munka csak 1986-ban kezdődhetett meg. 1987-ben sikerült a térítési díjat kiváltani, azonos értékű, de nem művelt, kihasználatlan területek művelésbe vonásával. Hasonló „csere” történt a Kápolna-rét és a Quercétum (tölgygyűjtemény) területe között is. Az előkészületi munkák 1986-ban kezdődtek, ekkor tüntették el az illegális szemétkerakókat és a földsebeket. A teljes területátvételre 1989-ben került sor, 62 hektáron, 2 beékelődött tanyával és a Római Katolikus Egyház 1,6881 hektárnyi területével. Az egyházzal sikerült megegyezni az egybekerítésről, az egyik tanyából gazdasági épület lett, a másikat elbontották és játszótér került a helyére. Az állami tulajdonú terület kezelője kezdetben a Kecskeméti Városi Tanács VB, majd a Kiskunsági Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság lett. (*Gőbölös, 2007*)

A gyűjteményes részt 3 oldalról 20–80 m szélességben véderdősáv szegélyezi, mely az alföld főbb erdőállomány típusait mutatja be. Feladata, hogy védi a kertet a szélről, zajszennyezéstől és kedvezőbb mikroklímát teremtsen. 7 természetes és 3 mesterséges erdőtársulás létesült. A 9 hektáros véderdősáv telepítése 1987–1988 között történt. A gyűjteményes kert alapállományának telepítése 1987 ősztől 1989 tavaszáig tartott. Elsősorban tölgyek, nyarak, kőrisek, szilek, juharok kerültek telepítésre. Az ültetés 250 cm-es sortáv és 80–100 cm-es tőtávval valósult meg. A véderdősáv és az alapállomány együttesen olyan speciális mikroklímát eredményezett, amely lehetővé tette a különleges egzóták ültetését is. 1989-ben dolgozta ki Mészöly Győző a fejlesztési

terveket, a tájképi kert kivitelezési munkái Ván László irányításával valósultak meg. Az alapállomány fokozatos kinyitásával alakították ki a jelenlegi térszerkezetet, 25 hektáron. 14 tematikus ösvényen ismerhetik meg a látogatók a különböző élőhelyű növényeket. A tölgygyűjtemény területe csak 1989-ben lett északról az arborétumhoz csatolva. Telepítésére 1990–91-ben került sor. A gyűjteményben 6 hazai és külföldi száraz, meszes viszonyokat elviselő tölgytársulások bemutatása a cél (*Gőbbölös, 2007*)

2.4. Meg nem valósult tervek

Már az 1967-es Általános Rendezési Terv irányelveiben megjelent a város északnyugati térségében történő erdőtelepítések. 1979-ben merült fel először, hogy egy arborétumot is létesítsenek. A tervezett arborétummal szomszédos területen egy év múlva további ötletek merültek fel. Egy állandó kertészeti kiállítás terveit készítette el Mayer Antal a BÁCSTERV részéről. (*Gőbbölös, 2007*) Figyelembe vette, az ekkor már építés alatt álló záportározót és a dombot is. A terveken csak egy, hosszú, keskeny, természetesnek ható tó van, melyen 1000 m-es evezős versenypálya alakítható ki, a hozzá tartozó létesítményekkel. A dombot 60 m-es magasságúnak írja, melyen egy víztározó üzemel majd. Az eredeti elképzelések szerint a tetején elhelyezett betonmedencébe szivattyúzták volna a tó vizét, és ezt a közeli széchenyivárosi lakótelep közterületeinek öntözésére használták volna fel. (*Juhász, 1998*) Az Állandó Kertészeti kiállítás 60–80 hektáron valósulhatott volna meg. Az egész terület egy hatalmas tájképi kertként lett megálmodva. Az állandó kiállítás részei a különböző csarnokok, irodaházak, bemutatók és kertészeti kultúrák ismertetője, lovas pálya és halászati bemutató ház, halastóval. A terület DK-i részére került a szabadidőközpont, ahol különböző sportolási lehetőségek jelennek meg. Erdei tornapályát, csónakázási lehetőséget, és egy nagyobb sportterületet terveztek. A kiállításhoz ÉNy-on csatlakozna a Városi sporttelep-arborétum és skanzen együttese. A skanzen a régi kihalóban lévő iparos szakmákat őrizte volna meg, egy-egy tanyában rendezték volna be a szakmák bemutatóját. A teljes tervezési terület 250 hektárra terjedt ki, a teljes kiépítést 1990-re tervezték. (*Táj és kertépítészet az alföldi városokban: Szakmai ankét október 8-9, 1981*) A város részéről az Állandó Kertészeti kiállítás és az arborétum, mint megvalósítandó cél, összemosódott, és csak az arborétum megvalósítása került előtérbe. Az 1980-as Általános Rendezési Tervben felvetődött a vadaspark távlati idelepipítése. Az eredeti tervek szerint a ma helyi jelentőségű védett Kápolna-réten a Nyíri csatorna vizét összegyűjtő elötározó tó, a feltöltött területeken pedig az arborétum egy része kapott volna helyet. (*Gőbbölös, 2007*)

2.5. A jelenre kiható változások

A Kecskeméti Arborétumot évente kb. 60 ezren látogatják, a nagy látogatószám egyik fő oka a Mária kápolna és a hozzá kapcsolódó vallási események (misék, imaórák, zarándoklatok, búcsúk). (*Gőbölös, 2007*) A kápolnától indul egy érdekes, zöld sávjelzésű turistaút, a Kápolnák útja, mely a Móricz emlékhely érintésével a Nyíri erdőben álló Szent Hubertus kápolnáig vezet. (<http://tourinform.hu/nemzeti-parkok/kiskunsagi>) A fiatal arborétum fontos kísérleti terület, és egyben az alföldi kertkultúra fellendítését szolgálja. Népszerű célpont a kertben található játszótér, mely az egykori egyedi rönkjátszótér helyén létesült. A tájékoztató táblákat 2010-ben felújították, szerkezetüket kijavították. Az arborétum kedvelt eleme a kilátó is, mely állapota már sajnos nem javítható, lebontásra kényszerül. helyére egy új esőbeállót terveznek, de mindenképpen szükség lesz majd egy új, magasabb kilátóra. (<http://baon.hu/bacs-kiskun/kozelet/bontasra-is-itelhetik-a-kilatot-353934>)

Az arborétum és a szabadidőközpont közé lakóparkot létesítettek a 2000-es években, a lakott terület bővítése és beépítése folyamatosan zajlik. A szabadidőközpontban jelenleg az egyéni kikapcsolódási lehetőséget séta, kocogás, napozás és főként a horgászat jelenti. Szervezett programok keretében családi- és sportrendezvények kerülnek megrendezésre. 100 Ft-os belépődíjat szednek minden felnőttől, ami igencsak visszatartja a legtöbb potenciális látogatót. A látogatók számáról számszerű adatok nem ismertek, de kb. néhány ezer főre becsülhető évente. (*Boros, 2007*) A horgászokra külön belépődíj vonatkozik, a horgászidényben, májustól naponta 50–80 horgász vált jegyet. (*P. Zs. (2011) Halremény: nincs kifogás, Petőfi Népe*) A szabadidőközpont a BÁCSVÍZ Zrt. tulajdonában áll, de a kezelője Hírös Sport Nonprofit Kft. Máté Zita tájépítész készítette el a szabadidőközpont rövidtávú hasznosítási tervét. A terv szerint több sportpálya, pihenő hely kerül kiépítésre, illetve már megvalósult egy játszótér és egy sütögető hely kialakítása. (*Máté, 2010*) A terv nem foglalkozik a szabadstrand és a Tó Hotel környezetével. 2010 telén kezdetleges síelési lehetőség biztosításával próbálták meg növelni a téli kihasználtságot. Leginkább anyagi okok akadályozzák a tervek mielőbbi megvalósulását.

A Benkó Zoltán Szabadidő Központ egy része és a vízmű védőterületének 96 hektárja 2008-ban vált helyi jelentőségű védett természeti területté. A védetté nyilvánítással könnyebbé vált az ökológiai stabilitás megőrzése. A védettség azonban korlátozásokat is von maga után, további parti és vízi létesítmények telepítése, lakóingatlanoként való

beépítés nem engedett. A környezeti nevelésre kiválóan alkalmas területen 2010-ben tanösvény létesült, 5 különböző tájékoztató táblával. A Boros Emil által készített természetvédelmi kezelési terv előírásait a park kezelése során szem előtt tartják. A védőterületen 30–40 egyedből álló szaporodóképes dámszarvas (*Cervus dama*) populáció található, létszámuk szabályozása a BÁCSVÍZ Zrt. feladata, hiszen ők egyben a terület tulajdonosai és kezelői is. (Boros, 2007)

A Kápolna-rét 1993-ban kapott helyi védettséget. A gyepre veszélyt a látogatók által jelentett terhelés okozhat. A rét közvetlen határában, északon, 2009-ben erdősítésre kerültek a földek, a gyep védelme, illetve a „zöld-ék” fejlesztése érdekében. A terület városi tulajdon, kezelője a Kik-For Kft.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégiában leírt elképzelések szerint szükség van a zöldfelület nyugati, északnyugati irányban való bővítésére. A szabadidőközpont, arborétum, Kápolna-rét rendkívüli értéket jelentenek, cél, hogy az összefüggő zöldfelületi rendszer terjedjen ki Belsőnyír és Külsőnyír területére, kösse össze a meglévő kisebb-nagyobb erdőket (Méntelki, Nagynyíri erdő, stb.) és alkosson összefüggő zöld „éket”, vagy „tengelyt” Máriavárostól egészen az igazgatási határig. (Kecskemét integrált városfejlesztési stratégiája 2007 – 2013)

A vizsgált terület szomszédságában folyó nagyszabású fejlesztések nagy hatással lehetnek a jövőbeni átalakításokra és a zöldfelület felértékelődésére. Az új sportuszoda és fedett élményfürdő építése már folyamatban van, így kérdéssé válik, hogy van-e igény a szabadstrandra a modern wellness központ mellett. Felszámolták az autókempinget, helyére 100 szobás Hilton Szálló épül, bővítésre kerül a Megyei Kórház is. A beavatkozások célja a sportolás, az aktív szabadidő eltöltés, a rekreáció és a korszerű gyógykezelés változatos és színvonalas területi együttesének megteremtése. (Kecskemét integrált városfejlesztési stratégiája 2007 – 2013)

Ha a fejlesztések által kellő figyelmet kap a terület, akkor a szabadidőközpont és az arborétum is előtérbe kerülhet. Az átfogó tervekben szerepel is a szabadidőközpont fejlesztése, ám jelentős figyelmet eddig még nem kapott. A Mercedes gyár, illetve a német szakemberek Kecskemétre településével remélhetőleg nem csak a gépészeti szaktudásukból, hanem az aktív szabadidős szokásaikból, és természet szeretetükből is adnak át a helyieknek.

3. Értékelés

Az értékelés munkarészben a vizsgált terület jelenlegi állapota, és a feltárt tájhasználati konfliktusok kerülnek bemutatásra és értékelésre. Megvizsgáltam a lakossági igényeket, melyekről egy kérdőív segítségével kaptam átfogó képet. A szintézis során nem csak összefoglaltam az eddigi vizsgálat eredményeit, hanem értékeltem is azt. ***Az eredményeket tervlapon is megjelenítettem (T2 Értékelési tervlap).***

3.1. Tájhasználati konfliktusok feltárása

Ha egy területen több különböző jellegű tájhasználat zavarja, vagy korlátozza egymást, akkor tájhasználati konfliktusokról beszélünk. Elsődleges jellegük szerint lehetnek funkcionális, tájökológiai és vizuális konfliktusok. Funkcionális konfliktusnak nevezzük az egymást akadályozó, zavaró, egymás területét megszüntető, területhasználatokat. A tájökológiai konfliktust egymás létét veszélyeztető a környezet károsításával járó területhasználatok okozzák. Vizuális konfliktusok a rendezetlen, nem szép látványt nyújtó tájhasználatokból erednek. A tájhasználati konfliktusok jellegük és időtartamuk szerint eltérőek. Lehetnek megfordíthatók vagy megfordíthatatlanok, mérsékelhetők vagy nem mérsékelhetők, átmenetiek, tartósak vagy véglegesek. (Csemez, 1996) Ezen ***kategóriákba soroltam, és rendszereztem táblázatos formában (1. melléklet)*** a vizsgált területen található konfliktusokat. A kategóriák között előfordul átfedés. Az ***értékelési tervlapon*** jelenítettem meg a pontszerű, vonalas és a felületi konfliktusokat.

3.1.1. Benkő Zoltán Szabadidő Központ

A szabadidőközpontban a funkcionális konfliktusok játszanak jelentős szerepet. Leginkább a park kihasználatlanságból adódnak problémák, jelenleg nem tölti be azt a szerepet a város életében, amit a benne rejlő lehetőségek megkívánnának.

Funkcionális konfliktusok

SzF1. Bejárat nehéz megközelíthetősége

A Nyíri út szabadidőközpont felőli oldalán nem fut járda, zebra pedig csak viszonylag mesze található. Akik gyalogosan, vagy kerékpárral érkeznek, gyakran az életüket kockáztatva mennek át a forgalmas úton a bejáratához (6. ábra). Forgalmas hétvégeken zsúfoltak a parkolók. A strand felőli bejárat előtt ugyan megoldott a megközelítés és a parkolás is, ám a park másik felébe az átjárhatóság lezárt kapukkal van korlátozva.

SzF2. Látogató-riasztó belépőjegy

100 Ft-ba kerül a belépés a parkba a domb felőli oldalon. Nem nagy összeg, ám irreálisnak tűnik a jelenleg nyújtott szolgáltatások színvonala mellett. Többeket visszatart, szívesebben mennek az ingyeneses látogatható arborétumba sétálni, futni. A kevés lehetőség, funkció miatt jogtalannak érzik a látogatók, hogy a belépőt szednek.

SzF3. Kihasztnálatlan lehetőségek

Nagyvárosi léptékben is irigylésre méltó nagyságú parkkal rendelkezik a város, azonban a benne rejlő lehetőségek kihasználatlanok. Hiányoznak szabadidő eltöltésére és sportolásra alkalmas helyszínek, felszereltségek, lehetőségek és funkciók.

SzF4. Rossz állapotú sétautak

Az aszfalt utak repedezettek, rossz állapotúak, elhanyagoltság, gondozatlanság hatását keltik az előregedett burkolatok. A forgalmasabb, burkolatlan sétautak egyes szakaszai esőzések után járhatatlanok (9. ábra).

SzF5. Padok, hulladékgyűjtők hiánya

A bejáratától távolabb, ahol már egy rövidebb séta után elfáradnak és megpihennének a látogatók, nincsenek padok. Sajnos ahova a látogatók eljutnak, oda az általuk vitt szemét is eljut. Az eldobált palackokból hamar kiderül, hogy kevés a hulladékgyűjtő a látogatott helyeken.

SzF6. Ivóutak hiánya

Vizesblokk és vízvételi hely csak a bejáratához közeli épületben található. Nagyobb séták után távolabb, illetve a horgász helyek közelében is szükség lenne ivóutakra.

SzF7. Nincs kerékpártároló a domb lábánál

A bejáratnál egy figyelmeztető jelzés tudatja a látogatókkal, hogy a dombra kerékpárral felmenni tilos és veszélyes. Azonban nincs tároló a domb lábánál, így csak a fákhoz tudják zárni a bicikliket, vagy a jelzést figyelmen kívül hagyva hajtanak fel a dombra.

SzF8. Kitaposott ösvények a domboldalon

Habár aszfaltozott út vezet fel a dombtetőre, mégis igen sokan, többnyire kisgyermekek használják a meredek domboldalt felvezető útként. Veszélyesek a kitaposott ösvények, könnyen lecsúszhatnak az ügyetlenebbek.

SzF9. Veszélyes és kihasználatlan dombtető

A park legnépszerűbb „attrakciója” a Benkó-domb teteje. Alföldi viszonylatban egyedülálló panoráma tárul a látogatók szeme elé. Nincs biztonságérzetet keltő védőkorlát, ami a domboldalon való közlekedést is megakadályozná.

SzF10. Üresen álló Tó Hotel

A strand közelében lévő épület évek óta üresen áll. Az egykor jobb időket látott hotel 69 fő befogadására lenne képes. Jelenleg betört ablakokkal, de még viszonylag jó állapotban van. A közelben épülő Hilton szálloda mellett kérdéses, hogy van-e létjogosultsága egy másik hotelnek.

SzF11. Felszámolt kemping

Kecskeméten jelenleg nincs kemping. az egykori autókemping helyére terjeszkedik a folyamatosan bővülő Élményfürdő és Csúszdapark az új uszodával, illetve a Hilton szálló épületével. Kecskeméten kevés az olcsóbb szálláslehetőség.

SzF12. Alacsony színvonalú szabadstrand

Homokos szabadstrand található a Csabay Géza körút felőli bejáratnál. A csúszda rossz állapotú, többször lezárták már a fürdőzők elől. A part homokja inkább sóderhez hasonló, durva szemcsés, köves, nem kellemes érzés mezítláb. Az öltözési, zuhanyzási lehetőségek korlátozottak, 2 szabadtéri öltöző és 3 rozsdás zuhany áll a fürdőzők rendelkezésére (7. ábra). Kapcsolódnak sportpályák a strandhoz, ám a kosárlabda palánkok alatt füves a terület, a strandröplabda pálya viszonylag messze van. A strand egyetlen vonzó lehetőséggel kecsegtet, pár éve kötélpályás wakeboard pálya üzemel itt.

SzF13. Megszűnt minigolf pálya

A strand közelében egykori minigolf pálya nyomait lehet felfedezni. A lyukakat benőtte a fű, a pályák töredezettek. Golfozásra nincs lehetőség, elhanyagolt képet fest a terület.

SzF14. Elzárt BMX és gördeszka pálya

A Tó Hotel mellett BMX és gördeszka pályát alakítottak ki évekkel ezelőtt. Jelenleg a rámpák le vannak láncolva, lakatolva, így korlátozva a használatot. Igény lenne a pálya megnyitására, a városban sok fiatal úzi szívesen ezeket a sportokat.

SzF15. Nem megfelelő horgászhelyek

A horgászhelyek nagy része nincs biztonságosan és kényelmesen kialakítva. A part meredek, megközelítése nehézkes. Nincs elég hely a horgászok számára a felszerelés tárolására, kipakolásra.

Tájökológiai konfliktusok

SzÖ1. Eldobált szemét

Valószínűleg a horgászoktól származó flakonok és egyéb műanyag szemét gyűlik össze a kisebb öblözetekben a tavakon. A vízben úszó szemét zavarja a part mentén élő madarakat, a gázlómadarak lába beleakadhat a zacskókba.

SzÖ2. Invazív növények

A park erdeiben és a vízparton invazív növényfajok szorítják ki a természetes, honos növényzetet. Tájidegen fajok: keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*), akác (*Robinia pseudoacacia*).

SzÖ3. Eutrofizáció

A záportározókban élő halak rendszeres etetéséből következő eutrofizációs folyamatok megváltoztatják a tavak ökológiai rendszerét. A vízminőség romlásával a vízi élőhelyek és a fürdőhelyek minősége is romlik.

SzÖ4. Vasút elválasztó hatása

A helyi jelentőségű védett természeti területet kettéválasztja a Kecskemét–Lajosmizse vasútvonal. Mivel a vonat ritkán jár (napi 1–2 járat), így jelentős zaj és rezgésterhelést nem jelent, a fragmentáló hatás jelenik meg tájökológiai konfliktusként.

Vizuális konfliktusok

SzV1. Nem tájba illesztett domb

A Benkó-domb mérnöki műtárgy, építéskor nem a tájba illesztés volt a fő szempont (8. ábra). 1997-ben készültek tervek a növényesítésére, de csak a próbafásításokat végezték el. A domb északi oldala részben beültetett, de a telepítések szabályosak, merevek. Néhány fa már olyan magasra nőtt, hogy zavarja a kilátást, míg a déli oldal továbbra is „csupasz”. A telepített fajok mellett igen sok gyomfa is megjelent, például ezüsthék (*Elaeagnus angustifolia*) és fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) sarjtelepek.

SzV2. Kitaposott ösvények a domboldalon

A látogatók által kitaposott ösvények tovább csúfítják a Benkó-dombot.

SzV3. Közeli beépítések

A park közvetlen szomszédságában, északon új építésű lakóházak találhatóak. Az épületek nem egységesek, néhányuk kifejezetten hivalkodó. A park nyugodtabb részén sétálók szinte a lakóházak kertjében érezhetik magukat, ami nem túl kellemes.

SzV4. Törmelékek az erdőben

A kevésbé látogatott, de a strandhoz közeli erdőben beton elemek találhatóak, melyeket feltehetően a park kezelői helyeztek ki. Az ösvény, amely mellé helyezték a hulladékot, a Tó Hotel és a vízpart között húzódik, ez a terület láthatóan nyesedékek és egyéb zöldhulladék lerakására szolgál.

SzV5. Üresen álló Tó Hotel

Elhagyatott kísértetkastélyként hat a bezárt hotel. Betört ablakai elriasztják a látogatók egy részét, a vakmerőbbek pedig a veszéllyel nem számolva fedezik fel az épületet.

SzV6. Megszűnt minigolf pálya

A füvel benőtt, elhanyagolt pálya nem jelent vonzó látványt.

SzV7. Eldobált szemét

A park több pontján bukkanhatunk a fegyelmezetlen látogatók által eldobált palackokkal és egyéb hulladékkal. A helyi jelentőségű védett természeti területen belül kifejezetten visszaszítóan hat a tóparton és az erdőben elszórt szemét.

SzV8. Beton gyűrűk a fák körül

A parkban telepített összes díszfa körül (melyek nem az erdőkhöz tartoznak) alig 1 m átmérőjű beton gyűrű vesz körül. A gyűrűket a gyökerek eldeformálták, kitüremkednek a talajból, rendezetlen látványt nyújtanak.

SzV9. Hiányos fasor

A Nyíri út menti kínai nyár (*Populus simonii 'Fastigiata'*) fasor foghíjas. A hiányzó elemeit kislevelű hársakkal (*Tilia cordata*) pótolták, megbontva a fasor egységes képét.

3.1.2. Vízmű védőterülete

A védőterület a látogatók elől el van zárva, fő funkciója a vízbázis- és természetvédelem. Tájökológiai konfliktusok a legjellemzőbbek, a védelmi, élőhely biztosítási feladatok ütköznek akadályokba. A természetvédelmi kezelési terv előírásainak betartásának köszönhetően kiemelkedő problémák nem jelentkeznek.

Funkcionális konfliktusok

VF1. Üres sziget

A védőterületen található északi tavon egy majdnem kör alakú sziget áll. A szigetre egy híd vezet, fenntartók rendszeresen kaszálják, más funkcióval nem rendelkezik.

Tájökológiai konfliktusok

VÖ1. Beton elemes partvédelem

A meredek, beton elemekkel kialakított partvonal mentén nem tud természetes növényállomány, parti sáv kialakulni.

VÖ2. Burkolt csatorna

A védőterületen húzódó mesterséges csatorna betonnal burkolt, benne a magasabb szintű élővilág megtelepedése kizárt.

VÖ3. Vasút fragmentáló hatása

A Kecskemét–Lajosmizse vasútvonal a védett területet kettéválasztja, fragmentáló hatást fejt ki.

VÖ4. Denevérek kiszorultak a lakótelepekről

A széchenyivárosi lakótelep panelépületeinek szigetelése eredményeként a denevérek városi élőhelyei megszűntek. A közeli erdőkben nincs megfelelő pihenőhely az állatok számára.

Vizuális konfliktusok

VV1. Üres sziget

Hiányosság érzését kelti az üres sziget látványa.

VV2. Depónia

A tavak kotrásából visszamaradt depónia még mindig megtalálható a területen. A depónia anyagát részletekben, apránként hordják el, így a felszín bolygatott, rombolt.

VV3. Beton elemes partvédelem

A tavak partvédelme beton elemekkel van megoldva, melyek helyenként kilazultak, beledőltek a vízbe. A tópartok látványa nem természetes és elhanyagolt.

VV4. Hiányos fasorok

A kiszolgáló utak és a csatorna mentén futó nemesnyár fasorok hiányosak, előregedettek. Közvetlen az erdő mentén húzódó fasornak nincs funkciója, beleolvad az erdő vonalába, de tájidegen fajokból áll.

3.1.3. Kecskeméti Arborétum

Az arborétum konfliktusai visszavezethetőek arra, hogy a népszerűsége miatt bővítésre szorul. Konfliktusforrást jelentenek a kerti berendezések száma, állapota. Az arborétum méltóbb bejáratot, kerítést érdemelne, ezzel is jelezve, mennyire fontos a város számára.

Funkcionális konfliktusok

AF1. Rossz állapotú kilátó

A Mészöly Győző tervei alapján 1991-ben épült ácsolt rácsszerkezetű kilátó nagyon rossz állapotban van. Baleset-megelőzési céllal elzárták a látogatók elől, de várhatóan a lebontására lesz szükség. Az kert fái 20 év alatt megnőttek, májustól lombkoronájuk mindent eltakar, így gyakorlatilag nem is tölti be eredeti funkcióját a kilátó.

AF2. Nyáron zsúfolt a kert

Szép időben, nyári hétvégeken és iskolai szünetben olyan sokan látogatják az arborétumot, hogy a frekvenciáltabb helyek és a parkolók zsúfolttá válnak. A véderdősáv és a tölgygyűjteményt ritkán látogatják, a gyűjteményes részbe koncentrálnak a közösségi funkciók.

AF3. Nehéz kerékpáros megközelíthetőség

Az arborétumhoz vezető kerékpárutak rossz minőségűek, repedezettek, kátyúsak. Az útvonalak közül többre csak felfestették a kerékpáros jelzést, nem lettek felújítva a járdák. A bejáratok közelében lévő néhány kerékpártároló eldugott helyen van.

AF4. Elöregedett drótkerítés

A kertet körülvevő drótkerítés nem jelent védelmet a kóbor állatok ellen. A kerítés alatt könnyen bejuthatnak a kóbor kutyák, ezzel veszélyeztetve az arborétumban élő vadállatokat (rókákat, nyulakat). A látogatók is tartanak az esetleg veszett állatoktól.

AF5. Kevés vizesblokk, mosdó

Az egyházi területen álló vizesblokkot egy megegyezés alapján használhatják az arborétum látogatói. Sajnos ezen kívül nincs több mosdó, kevés a vízvételi hely a kirándulók számára. Mivel sokan futnak, a kertben szükség lenne kutakra. A játszótérre érkező gyerekek, és a pihenni vágyó idősök számára is fontosak a vizesblokkok.

AF6. Kevés a pad, asztal az ösvények mentén

Nagyobb séta után a megfáradt látogatók szeretnék leülni, a kikapcsolódni vágyók szívesen ücsörögnének a nyugodt kertben. Jelenleg a padok a gyűjteményes részben koncentrálnak, mégis elvesznek a nagy területen. A véderdősávban és a tölgygyűjteményben egyáltalán nincsenek padok.

AF7. Kifakult tájékoztató tábla

A kezelői ház oldalára szerelt tájékoztató tábla kifakult nem működnek a jelzőfények. Jelen állapotában nem tölti be a tájékoztató funkciót, hiszen nehezen olvasható és az ismertető is alig látszanak. A kert többi táblája szépen felújított, jó állapotban vannak.

AF8. Vizes élőhely környezete nem vonzó

Az élőhely nem bemutatóként lett létrehozva, de fontos ösvények mellett fekszik. Megközelítése veszélyes, az élőlényeket is zavarná, de mivel frekvenciált helyen van, környezete rendezésre szorul. A víz alig látszik a környező cserjék miatt, nincs a közelben kialakított pihenőhely.

Tájhasználati konfliktusok



6. ábra: Nehéz megközelíthetőség (Szerző felvétele)



7. ábra: Alacsony színvona lú szabadstrand (Szerző felvétele)



8. ábra: Nem tájbaillesztett domb (Szerző felvétele)



9. ábra Rossz állapotú utak (Szerző felvétele)



10. ábra: Gazdasági bejárat (Szerző felvétele)



11. ábra: Invazív gyomok a Kápolna-réten (Szerző felvétele)

Tájökológiai konfliktusok

AÖ1. Modellrepülők a Kápolna-réten

Kápolna-rétet tavasszal és nyáron, rendszeresen zajos modellrepülők, és sárkányok lepik el. A gyeptaposásán túl leginkább a szomszédos arborétumban okoznak konfliktust. A levegőben repülő, ragadozó madarakhoz hasonlító tárgyak zavarják az arborétumban élő madarakat a költési időben.

AÖ2. Elöregedett drótkerítés

A rossz kerítésen keresztül beszökő kóbor állatok „rettegésben tartják” az arborétum nagyobb testű állatait. A rókák elől elveszik az élelmet, veszteséget terjeszthetnek, a kisemlősök számára pedig potenciális veszélyt jelentenek a kutyák.

Vizuális konfliktusok

AV1. Nem reprezentatív, gazdasági bejárat

A két bejárat közül csak a Nyíri út felőli reprezentatív, a Kápolna-rét felőli egyszerű bejáratnál (10. ábra) díszesebb illene az arborétumhoz és a Kápolnához.

AV2. Elöregedett drótkerítés

A kertet körülvevő, helyenként dűledező gazdasági jellegű kerítés a telepítési folyamatok során megfelelő volt az ültetvény védelméhez, de egy ilyen volumenű arborétum szebb, igényesebb körülkerítést igényelne.

AV3. Légvezeték keresztezi a tölgygyűjteményt

A villanyvezeték kettéosztja a gyűjteményt, így nem alkothatnak egységes, zárt állományt. A vezeték tartóoszlopai nem illenek a kert összképébe, a vezeték alá nem lehet magas fákat telepíteni. A mesterséges, művi elem nincs összhangban a tájképi kert többi természetes elemével.

3.1.4. Kápolna-rét

A Kápolna-réten leginkább a tájökológiai konfliktusok jelentkeznek. Fontos a területen potenciálisan előforduló állatok és növények számára a megfelelő élőhelyek, szaporodó helyek biztosítása. Hiányos a terület bemutatása, megismertetése a látogatókkal.

Funkcionális konfliktusok

KF1. Szomszédos telkek beépítése

Az egykoron mezőgazdasági területeket az elmúlt évek során sorra beépítették. A mezőgazdasági művelés kisebb területre szorult, a lakóépületek egyre közelebb kerültek a védett területhez, ezzel a puffer zóna csökkent.

KF2. Elavult tájékoztató tábla

A Kápolna-rétről szóló tájékoztató tábla régi, elavult, és nem mellesleg rossz helyen található. A rét és az arborétum közötti parkolótól távolabb, az úttól pont olyan messze lett elhelyezve, hogy nehezen olvashatóvá vált az apró betűkből álló, sűrűn írt szöveg. Az ábrák nem izgalmasak, nem hívja fel kellőképpen a figyelmet a rét értékeire.

Tájökológiai konfliktusok

KÖ1. Kiszáradás

A legjelentősebb probléma a területen, az egykor szikes tavakkal borított, mocsaras terület mára a kiszáradással veszélyeztetett lett. A Nyíri-csatorna a belvíz elvezetésére szolgált régen, ám már évek óta szinte minden üresen áll, nincs mit elvezetnie.

KÖ2. Invazív gyomok

Erősen sarjadzó ezüsthéj (Elaeagnus angustifolia) találhatóak (11. ábra) a csatorna mentén és a terület közepén, kiszorítva a szikes gyepekre jellemző, honos fajokat.

KÖ3. Szaporodó helyek hiánya

Jelenleg nem találhatóak meg a speciális szaporodási feltételek lehetőségei a védett állatok számára. Hiányoznak a menedéket nyújtó, szegélyt alkotó cserjék, a madarak számára fészkelő helyet nyújtó növényzet.

KÖ4. Út közelsége

A terület keleti határán húzódó III. Béla körút nagy forgalma zavaró hatással van a gyepek élővilágára. Az út közvetlen a védett terület határán húzódik, melyet egy keskeny gyepek rézsű választ el a réttől.

KÖ5. Eldobált szemét

A csatornába dobált hulladék a víz közvetlen közelében szennyezheti a felszíni és a felszín alatti vizeket egyaránt, illetve közvetetten a talajt is.

KÖ6. Illegális tüzrakás

Tüzzrakás nyomai találhatóak meg a területen. A lángok könnyen tovább terjedhetnek, így veszélyeztethetve a környéken élő növényeket és az állatokat egyaránt. A tűz után maradt kiégett rész megtelepedési lehetőséget biztosíthat tájidegen növények számára.

Vizuális konfliktusok

KV1. Eldobált szemét

A csatorna partján a legjelentősebb az eldobott hulladékok száma. Leginkább műanyag palackokat és egyéb csomagolóanyagokat szórnak el a figyelmetlen látogatók.

KV2. Illegális tűzrakás

A tűz után maradt kiégett rész a védett területen kifejezetten kedvezőtlenül hat.

KV3. Elavult tájékoztató tábla

A tábla nem felel meg a mai igényeknek. Nem szép, nincsenek rajta látványos, megragadó képek és ábrák. Leharcolt állapota nem vonzó.

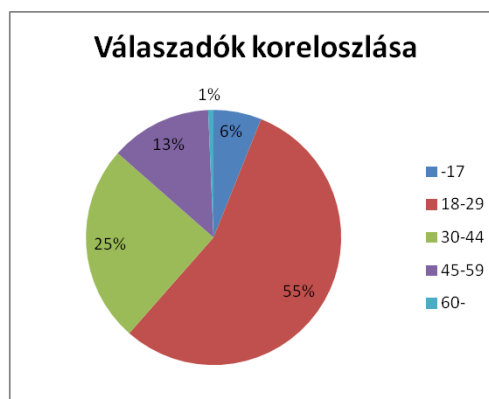
KV4. Hiányos csatornafásítás

A Kápolna-réten keresztülfutó csatorna fásításának nyomai megtalálhatóak, az északnyugati részén még állnak a csatornát kísérő fasor maradványai. Az alföldi tájban idegennek hat, nem illik a szikes gyepek képébe.

3.2. Kérdőív eredményének értékelése

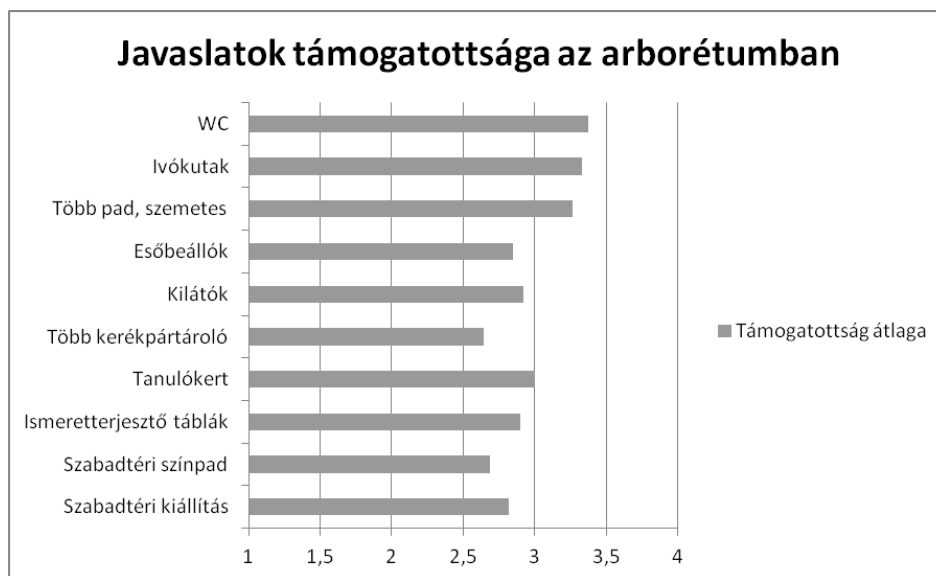
Az online kérdőívre 148 válasz érkezett.

A válaszadók több mint fele 18-29 éves (12. ábra), így elmondható, hogy a fiatalok véleménye jelenik meg leginkább az eredményekben, ami azért fontos, mert ők fogják a jövőben látogatni a területet.



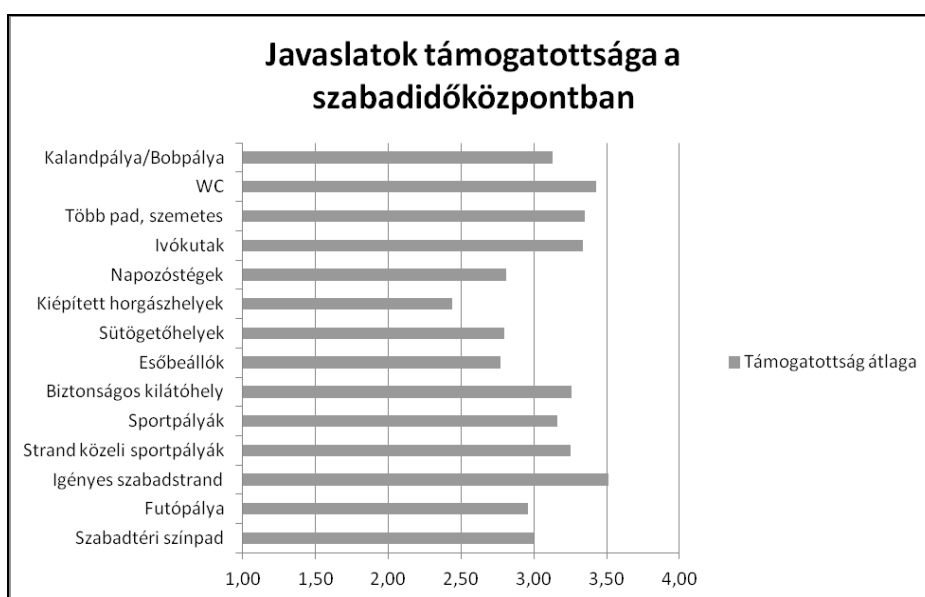
Az eredmények alapján, akik nem látogatják az egész területet, azok közül legtöbben a nehéz megközelíthetőséget jelölték meg. Az arborétumba a válaszadók negyede nem jár, míg a szabadidőközpontba harmada sem jut el. A látogatók közül a legtöbben csak évente, kisebb hányadban havonta járnak ki. Érdekes, hogy mindkét helyre inkább társaságban érkeznek, de az arborétumba többen családotul, a szabadidőközpontba inkább barátokkal járnak. Fontos megemlíteni még a megközelítés módját, a legtöbben a gépkocsit jelölték meg, ami egy Kecskemét méretű városnál elszomorító adat.

Az arborétum állapotával, gondozottságával a látogatók legtöbbször meg van elégedve, csak a felszereltségével és a programlehetőségekben akadnak hiányosságok. A javaslatok közül a legtöbb támogatottságot az infrastrukturális fejlesztések szerezték meg, több padra, szemetesre, illetve több mosdóra és ivókutra lenne szükség (13. ábra).



13. ábra: Javaslatok támogatottsága az arborétumban (*Saját ábra*)

A szabadidőközpont látogatásától sokakat visszatart a jelentéktelen összegű, de bosszantó belépőjegy és a hiányos felszereltség, sportolási lehetőségek hiánya. A kikapcsolódás mellett a domb a legnépszerűbb, és igény van arra, hogy biztonságos kilátási lehetőségek legyenek (14. ábra). Legmeglepőbb eredmény, hogy jelentős igény jelentkezik egy igényes, színvonalas szabadstrandra (a mellett, hogy jelentős fejlesztéseket végeznek az Élményfürdő és Csúszdaparkban). Többször merült már fel a város részéről, hogy bobpálya, kalandpálya, vagy sípálya létesülhet a dombhoz kapcsolódóan. Az eddigi válaszok alapján sikert aratna egy ilyen jellegű fejlesztés. Mivel többségben fiatalok válaszoltak, és a közelben lakók ellenzése miatt buktak el az eddigi kezdeményezések, így ezek az ötletek még egyelőre kérdések.



14. ábra: Javaslatok támogatottsága a szabadidőközpontban (*Saját ábra*)

Igencsak érdekes információ az, hogy a lehetőségek hiánya mellett a szabadidőközpontról terjengő rémhírek sem tesznek jót a park megítélésének. Sokan nem ismerik a lehetőségeket, a park felszereltségét. A tavak vízminőségéről évek óta többekben él az a meggyőződés, hogy szennyezett, a szomszédos kórházból ide öntik a hulladékot. Természetesen, mivel minősített fürdőhelyről van szó, ez nem igaz.

3.3. Szintézis

A vizsgálat és az értékelés során egyértelművé vált, hogy hatalmas potenciál rejlik a vizsgált területen. Egy ekkora méretű összefüggő zöldfelületi rendszer jótékony hatása a város klímájára vitathatatlan. A klímamódosító hatás mellett természetközeli és mesterségesen kialakított élőhelyeket jelent több védett, és honos állat- és növényfajnak. Vízbázis- és természetvédelmi feladatokat egyaránt ellát a terület. A városi léptékben is hatalmas és gazdag zöldfelület feladata lenne a rekreáció és a környezeti nevelés szolgálása. A legnagyobb hiányosságok ezeknél a funkcionál jelentkeznek.

Történelmi vonatkozása a területnek nem jelentős, a Mária kápolna és környezete a legfontosabb emlék. A rekreáció mellett a látogatók jelentős hányadát vallási célok motiválják. Kecskemét számára az alföldfásítás és a homokkal való eredményes küzdelem bizonyítéka az erdészek által „megszelídített” táj. Az arborétum léte, mint kertészeti bravúr vitathatatlan. A lassan 25 éves kert mostanra kezd értékessé válni, bizonyítva, hogy kitartással, hozzáértéssel és szakmai alázattal megvalósíthatóak a legmerészebb elképzelések is. A szabadidőközpont telepített, de természetközeli erdőtársulásai és az összefüggő, állandó vízfelület alföldi viszonylatban különleges tájképi látványt jelentenek.

A területen található tájhasználati konfliktusok a látogatói igények kielégítetlenségéből és a lehetőségek hiányából adódnak. Nincsenek meg a feltételek a szabadidő igényes eltöltésére, sportolásra. Sokan nem ismerik a jelenlegi lehetőségeket, vagy több, igényesebb szolgáltatást várnának el a szabadidőközponttól. Az arborétum ismertebb, mára kinőtte az eredeti területét, bővítésre szorul, több közösségi térre lenne szükség. A megközelíthetőség nehézsége mindkét területen gondot jelent. A védőterületen és a Kápolna-réten tájökölógiai konfliktusok a jelentősebbek, de szerencsére a kezelők a természetvédelmi kezelési tervet követik.

Nagyon sok fejlesztési lehetőség rejlik a területen. Városi szintű szabadidős, rekreációs és sport központ kialakításra lenne lehetőség. Ez a koncepció szerepel is a városfejlesztési stratégiában, de anyagi okok miatt nem sok előrelépés valósult meg. Jelenleg a város számára fontosabb és jövedelmezőbb befektetés a Hilton szálló megépülése és a csúszdapark bővítése. A lakosság részéről igény van a sportolási és rekreációs lehetőségek megjelenésére. A kérdőív eredménye alapján meglepően sokan örülnének egy igényes és színvonalas szabadstrandnak is.

Kecskeméten a környezeti nevelés egyre nagyobb szerepet kap, számos program és foglalkoztatás várja a fiatalokat. Hatalmas potenciállal rendelkezik a dolgozatomban vizsgált terület a környezeti nevelés szempontjából. A védett természeti területek, az arborétum és a fásított területek mind alkalmasak a tájékoztatásra, ismertetésre. Az arborétumban jelenleg is folynak rovar- és növény- és meteorológiai és egyéb tudományos kutatómunkák, a kertészeti főiskola közelsége miatt a hallgatók számára is még hasznosabbá válhatna a növénygyűjtemény.

A dolgozat témaválasztásakor már sejtettem, hogy szükség van a terület fejlesztésére, de a részletesebb vizsgálat során bizonyosodtam meg róla teljesen. A területet figyelmesen bejárva felfedeztem a hiányosságokat, és feltártam a lehetőségeket. A kérdőív eredményeit kielemezve arra jutottam, hogy a lakossági igények nagyon jelentősek. Akik most is rendszeres látogatók, azok szeretik ugyan, de fejlesztenék, akik nem látogatják, azok többre vágynak. Érdekes, hogy az idegenek számára furcsa Benkó-dombot a helyiek nagyon szeretik. Április elsejei tréfa gyanánt felröppent a hír, hogy elhordják a dombot, mert nem illik az alföldi táj képébe. Meglepően sok negatív reakció érkezett, akik komolyan vették a hírt tiltakozásba kezdtek. A kecskemétieknek szívügyük a város „tüdeje”.

4. Fejlesztési javaslatok, eredmények

A javaslatrendszert a vizsgálati, értékelési és szintézis munkarészek alapozzák meg. Az általam felmért konfliktusok feloldását és a látogatói igények kiszolgálását vettem figyelembe. A konfliktusok feloldása az, ami a legjelentősebb részét teszi ki ennek a fejezetnek. A látogatói igényeket a kérdőívre adott válaszok alapján összegeztem, és javaslatokat tettem ezek kielégítésére is. A javaslatok céljai, hogy ez a majd 300 hektáron elterülő zöldfelületi rendszer továbbra is egységet alkosson, teljesítve környezetvédelmi és természetvédelmi feladatait, amellet, hogy a város szerves részeként alkalmas legyen a látogatók fogadására. Fontosnak tartom, hogy szerepeljen számos javaslat, ami az ide érkezők tájékoztatását szolgálja, hogy megismerjék, milyen kincsek rejlenek a város „tüdejében”.

A fejezetet területekre lebontva építettem fel, külön-külön teszek javaslatokat az egyes részekre. Az arborétumban és a szabadidőközpontban a *turisztikai és infrastrukturális fejlesztésekre* helyeztem a hangsúlyt. A helyi védettségű területeken, a Kápolna-réten, a védőterületen és a szabadidőközpont egyes részein *természetvédelmi, élőhelyfejlesztési javaslatok* kapnak kiemelkedő jelentőséget (*2. melléklet*). A javaslatok bemutatása során megvizsgáltam a várható eredményeket, illetve, hogy figyelembe veszik-e az illetékesek az ötleteimet. A javaslatokat egy külön *tervleapon jeleníttem meg (T3 Javaslati tervlap)*, egyes elemekhez *látványrajzokat (3. melléklet)* is készítettem.

4.1. Benkó Zoltán Szabadidő Központ fejlesztési lehetőségei

Megközelíthetőség javítása

A Nyíri úti bejárat közelében szükség van egy gyalogos átkelő kialakítására, hogy biztonságosan megközelíthető legyen a park. A Március 15. utca és a Nyíri út találkozásánál van a *zebra* ideális helye. A Nyíri út szabadidőközpont felőli oldalán *járdára* van szükség, hogy a gyalogos közlekedés kényelmesebb legyen. A biciklis közlekedés elősegítésére a *kerékpárutak felújítását* javaslom, a kátyúkat meg kell szüntetni, így talán több látogató érkezne kerékpárral. A Nyíri úton található egykori buszforduló ma egy magántulajdonban álló, üres, burkolt felület. Tökéletes *parkolóhely* a szabadidőközpontba látogatók autóinak számára.

Belépőjegy megszüntetése

A terület jelenlegi funkciói mellett jogosan maradnak távol azok, akiket a belépőjegy tart vissza. Minden bizonnyal jelentős bevételt jelent a 100 Ft-os jegy forgalmasabb

napokon, de csak akkor válna jogossá a jegy léte, ha változatos és igényes lehetőségeket nyújtatnának cserébe. Jelen állapotban **a belépőjegy megszüntetését** javaslom.

Sportolási lehetőségek bővítése

A hatalmas szabadtéren, jó levegőn történő sportolás a nagyvárosban különleges és értékes lehetőség. A parkban évente többször is rendeznek futóversenyeket, sokan járnak ide futni. Egy **3,5 km-es futópálya** kiépítése fontos a város számára, hiszen csak egy közeli általános iskola szűkös udvarán található egész Kecskeméten futópálya. A javasolt pálya útvonala részben követi a versenyek útvonalát, illetve a már meglévő sétautakat, így nem kell az erdőket új útvonalakkal szabdalni. A futópálya anyaga rekortán, mert kíméli az ízületeket. A kijelölt útvonal kb. fél km-es szakasza aszfalt burkolatú úton fut, ez nem jelent nagy megterhelést a sportolók számára. Vízvételi lehetőség jelenleg van a domb lábánál, innen indul a pálya. Itt helyezendő el egy speciális, futáshoz alkalmas nyújtószer. A létrához hasonló, fából készült elem alkalmas különböző magasságban elhelyezett fokaival bármilyen testmagasságú sportoló számára. Szükség van még egy lépcsőfokra hasonlító fa elemre, mely a talp nyújtására szolgál. A futási és úszási lehetőségek mellett a terület körüli kerékpárutakon biciklis edzéseket is lehet tartani. A szabadidőközpont így alkalmassá tehető **triathlon versenyek rendezésére** is. A futópálya kiépítésén túl a kerékpárutak rendbetételére van szükség, hiszen fontos, hogy jó minőségű aszfaltúton tekerjenek a sportolók. A tóban egy verseny során, az indulók számától függően vízbefutásos, vagy vízből induló rajttal lehet az úszószámokat megrendezni. Az olimpiai táv 1500 m-es úszószámát két körben lehet lebonyolítani, 750 m után kifutással. Mobil híd kiépítésével lehet a pályák közötti kapcsolatot megteremteni. A csónakázótó egy kilométer hosszú szakasza alkalmas **kajak-kenu** edzések megtartására. Kecskeméten jelenleg nincs lehetőség ezeket a sportokat üzni, azonban alakult egy sárkányhajózási klub az elmúlt évben. Az evezéshez szükség van egy csónakház, vagy csónaktároló kialakítására. A biztonságos vízre szálláshoz egy mólóra van szükség. Jelenleg van egy móló a tavon, e mellé javaslom a **csónaktároló** elhelyezését. A sportolók bemelegítéséhez szabadtéri edzőeszközök helyezendőek ki, melyek a kar és a hát bemelegítésére és nyújtására alkalmasak.

Máté Zita tájépítésmérnök által 2010-ben készített rövidtávú hasznosítási tervekben megjelennek a domb közelébe tervezett **sportpályák**. Ezek mindenképpen támogatandó javaslatok, azonban a tervek nem szólnak a strand közeli sportpályákról. A strand mellett lévő füves streetball pályák abszolút használhatatlanok burkolat híján, helyükre

javaslom egy **strandröplabda** pálya létesítését, mely jobban illik a vízparthoz és a homokos parthoz. A strandtól távolabb kap helyet a **streetball és a lánitenisz pálya és a ping-pong asztalok**.

Az egykori városi futballpálya jelenleg egy nagy szabad tér, ahol a majálisi rendezvények szoktak helyet kapni (ám 2011-ben már nem itt rendezték meg). A tér alkalmas sárkányeregetésre, és modellrepülők reptetésére, anélkül, hogy zavarnák a közelben fészkelő madárvilágot, hiszen elég távol van az erdős részekről. Asztalok, padok kihelyezésével tehető kellemesebb pihenőhellyé a „**Sárkány-tér**”.

Sétautak állapotának javítása

Szükség van a parkban futó **sétautak javítására**. Burkolt utakat nem javasolt kiépíteni, de a forgalmasabb útvonalak rendszeres karbantartása, fazúzalékkal való felszórása teheti kényelmesebbé és komfortosabbá a sétákat.

Padok, hulladékgyűjtők kihelyezése

A frekvenciátaltabb helyektől távolabb is igény van a **padok és a hulladékgyűjtőkre**. Egy nagyobb séta után elfáradó kirándulók szívesen ücsörögnének az erdő szélén, vagy a tópart közelében. Sajnos ma még nem általános az, hogy mindenki hazavigye a szemetét, így szükséges a nagyobb pihenőhelyeknél a szemetesek kihelyezésére.

Ivókutak kiépítése

A sportolók és a hosszabb ideig sétálók számára elengedhetetlenek a park több pontján **kihelyezett ivókutak**. A kutak a legforgalmasabb és a sportolók által leglátogatottabb pontok mellé kell, hogy kikerüljenek. A kutak kialakításánál ügyelni kell, hogy könnyedén megtölthetőek legyenek a látogatók által hozott műanyag flakonok.

Kerékpártároló a domb lábánál

A dombra tilos és veszélyes kerékpárral felhajtani, így szükség van egy **kerékpártárolóra**, közvetlenül a domb lábánál. 20 bicikli elhelyezésére alkalmas tároló elegendő az átlagos látogatószám mellett.

Növénytelepítés a domboldalon

Kecskemét látképen igen markáns tájelemként jelenik meg a mesterséges földhalom. Elhordását semmi nem indokolja, a kilátási lehetőség miatt különleges a jelentősége, ezért a **tájbaillesztését** (15. ábra) kell megoldani. 1997-ben készültek tervek a domb tájbaillesztésére azonban csak a próbafásítások valósultak meg. A domb északi oldalára ültetett növények közül a különösen aszályos 2000-es évben több növény kipusztult (közönséges boróka, molyhos tölgy), azonban a korai tamariska, a homoktövis, az

ecetszömörce és a sóskaborbolya megeredt. A csörgőfa és a cserszömörce mutatta a legbiztosabb eredményeket. A domb műviségét csak **cserjék és fák telepítésével** lehet oldani. Fontos, hogy magas fák ne kerüljenek telepítésre a koronavonalhoz közel, hiszen a fák zavarnák a kilátást, ami a domb jelenlegi fő funkcióját jelenti. A próbafásítások merev ültetési rendjét fel kell oldani, a növények egy részét a déli oldalra átültetve. Változatos lombszínnel és virágzási időszakokkal tehető mozgalmassá a domboldal. Fontos, hogy szárazságtűrő, napos fekvést kedvelő növények kerüljenek telepítésre. Szükséges a domboldal beültetése, mert így meggátolható lenne a csapásokon való feljutás, mérsékelve a balesetveszélyt és az ösvények csúf látványát.

Javasolt cserjefajok:

Cserszömörce (*Cotinus coggygria*)

Fekete bodza (*Sambucus nigra*)

Homoktövis (*Hippophae rhamnoides*)

Korai tamariska (*Tamarix tetrandra*)

Közönséges fagyal (*Ligustrum vulgare*)

Közönséges orgona (*Syringa vulgaris*)

Közönséges ördögcérna (*Lycium barbarum*)

Ostorménfa (*Viburnum lantana*)

Sóskaborbolya (*Berberis vulgaris*)

Veresgyűrűs som (*Cornus sanguinea*)

Javasolt lombhullató fák:

Csörgőfa (*Koelreuteria paniculata*)

Ecetszömörce (*Rhus typhina*)

Kislevelű hárs (*Tilia cordata*)

Közönséges júdásfa (*Cercis siliquastrum*)

Mezei juhar (*Acer campestre*)

Pukkanó dudafűrt (*Colutea arborescens*)

Vadkörte (*Pyrus pyraeaster*)

Virágos kőris (*Fraxinus ornus*)

Javasolt örökzöldek:

Fekete fenyő (*Pinus nigra*)

Virginiai boróka (*Juniperus virginia*)

Látogatóbarát dombtető

Jelenleg a dombtető a leglátogatottabb pontja a parknak. Fontos feladat a **biztonságos kilátási** lehetőségek kialakítása. Korláttal kell körülvenni a koronavonalat, ez biztonságérzetet ad, és a kitaposott ösvények használatát is korlátozza. További padok, asztalok kihelyezésével tehető kellemes **pihenőhelyé** a dombtető. Az adótoronyhoz tartozó építmények díszes cserjék, mint a közönséges jezsámen (*Philadelphus coronarius*) és sárga cserszömörce (*Cotinus coggygria*) takarásában kevésbé okoznának vizuális konfliktust. Egy ívesen futó, 1 m magas kilátó emelvény kihelyezését javaslom.

Szabadtéri mozi

A szánkózó domb, és a lábánál lévő színpad egykor **szabadtéri moziként** működött. A mozi felélesztése plusz bevételt jelenthet, és tovább bővíthető a park profilja.

Kapcsolat a vízzel

A domb felőli bejáratnál lévő partnál a legideálisabb megteremteni a látogatók kapcsolatát a vízzel. Bangkirai faburkolatú sétálásra, ücsörgésre alkalmas part mentén futó **hosszanti móló** kialakítását javaslom. A mólóra való lejutáshoz a meglévő horgászhelyekre vezető lépcsők felújításával kell megoldani. A horgászhelyek így megszűnnek, a zajos, forgalmas rész amúgy sem ideális a pecázásra.

Tó Hotel felújítása

A Tó Hotel sorsa jelenleg kérdéses, folyamatban van egy utóhasznosítási pályázat elbírálása. Kérdéses, hogy a most épülő Hilton szálló mellett igény van-e egy másik hotelre, de egy olcsóbb szállásra mindenképp szüksége van egy ekkora városnak. A **hotel felélesztésével** olyan egyedi értékekkel rendelkezne, és válna vonzónak, mint például a zöld környezet vagy a közeli strand. Iskolás csoportok számára kifejezetten ideális szálláslehetőséget jelenthet. Egy, a hotelhez kapcsolódó **étterem** szabadtéri, kiülős terasszal minden bizonnyal nagy népszerűségnek örvendhetne.

Színvonalas szabadstrand

Kecskemét a záportározókon kívül nem rendelkezik sem más állóvízzel sem folyóvízzel, így az egyetlen szabadstrand itt található. A strand fejlesztésre szorul. **Homokos part** kialakítása szükséges, a meglévő sóderes terület helyén, a csúszdát fel kell újítani. Több **öltöző, zuhanyzó és értékmegőrző** szükséges a fürdőzők kényelmének szolgálására. Gyermekek számára sekélyebb vizű részt kell elkeríteni, ahol **vízi játszótér** kialakítására van lehetőség. Vízen **úszó napozóstegek** kihelyezését javaslom a csúszda és a bejárat közötti partszakaszra. A strand hírének javítása elengedhetetlen, hiszen addig semmiképp nem válhat népszerűvé, amíg a kecskemétiak jó része úgy hiszi, hogy a tó vize szennyezett.

Minigolf pálya megnyitása

A meglévő **minigolf pálya** felújítása kis befektetéssel megoldható, tökéletesen kapcsolódna a megújuló szabadstrandhoz, és a Tó Hotelhez egyaránt.

BMX és gördeszka pálya

A jelenleg megjelent tervek alapján a **BMX és gördeszka pálya a dombhoz** kerülne át. A zajos sport azonban megzavarhatja a védett terület állatvilágát, tájba illő zajvédő falak és növénytelepítéssel kell enyhíteni a hanghatást. A zajvédő falak pálya felőli oldalát graffitik díszítsék.

Horgászhelyek igényes kialakítása

Komfortos horgászhelyek kialakítására van szükség, hogy a horgászok kényelmesen ki tudják pakolni a felszerelésüket. A park északi tavának partján néhány helyen találhatóak *paddal ellátott, fával burkolt horgászhelyek*, ezekhez hasonlóak kihelyezését javaslom a többi horgászhelyre is.

Invazív növények visszaszorítása

Az invazív fás szárú növények rendszeres *irtására* van szükség, a védett területek károsítása nélkül.

Kezelési terv betartása

A védett természeti területre készített nagyon alapos *természetvédelmi kezelési terv további betartása* ajánlott. A védett terület fontos érték, nem sérülhet a látogatók igényeinek kielégítése miatt. Fenn kell tartani a jelenleg meglévő egyensúlyt.

Eutrofizáció megakadályozása

Figyelmeztetni kell a horgászokat, hogy a *beetetés során* ne használjanak túl sok etetőanyagot, hiszen a szerves anyag felhalmozódás eutrofizációhoz vezethet.

Közeli beépítések eltakarása

A közeli beépítéseket, szomszédos kerteket fák és cserjék telepítésével kell elválasztani a parktól. Mezei juharból (*Acer campestre*), kislevelű hársból (*Tilia cordata*), mezei szilből (*Ulmus minor*), húsos somból (*Cornus mas*), közönséges fagyalból (*Ligustrum vulgare*) álló *növényfallal* kell eltakarni a kerteket.

Törmelékek elhordása

Az erdőben lerakott *törmelékek elszállítását* meg kell oldani, huzamosabb tárolását nem szabad engedélyezni, hiszen elriasztja a látogatókat az elhanyagolt látvány.

Beton gyűrűk felszámolása

A fákat körülvevő beton *gyűrűket el kell távolítani*, hisz a fák gyökerei elmozdították azokat, mellesleg látványuk sem kedvező. Eredeti elképzelések szerint valószínű, hogy egy rendezett park képét hivatottak szolgálni, jelenleg nem töltik be ezt a szerepet.

Fasor pótlása

A szabadidőközpont Nyíri út felőli kerítése mentén álló egykori kínai nyár (*Populus simonii* 'Fastigiata') fasor foghíjas, hársakkal pótolták a megüresedett helyeket. Javaslom, a nyarak lecserélésének folytatását kislevelű hársakra (*Tilia cordata*), hogy *egységes, egykorú fasor* jöjjön létre.

4.2. Vízmű védőterületének élőhely fejlesztési lehetőségei

Növénytelepítés a szigeten

Látogatók elől elzárt területen a geometrikus szigetre egy híd vezet. A szigetnek jelenleg nincs funkciója, évente 1–2 alkalommal horgászversenyeknek ad helyet. **Honos fák és cserjék telepítését** javaslom a sziget „ürességének” feloldására, úgy hogy az ne akadályozza a horgászati lehetőségeket.

Javasolt fajok:

Közönséges nyír (*Betula pendula*)

Szürke nyár (*Populus canescens*)

Húsos som (*Cornus mas*)

Kökény (*Prunus spinosa*)

Cseregalagonya (*Crataegus laevigata*)

Természetközeli partvonal

A betonelemes partvédelemre talaj ráhordásával kell kialakítani az **ideális partvonalakat**, biztosítva a vízparti növények és állatok számára megfelelő élőhelyet. 1:5-ös hajlású rézsű szolgálja a későbbiekben növényzet megtelepedését. A ráhordott föld alatt megmaradó betonelemek biztosítják a partvédelmet, megakadályozva az elhabolódást. Ez a megoldás a legegyszerűbb, legtartósabb és költséghatékony. A vasút mentén futó partvonalak védelmére csak a beton elemek ideálisak.

Természetközeli csatorna

A csatornát **természetes partvonalúvá** kell alakítani, jelenlegi trapéz szelvényét csészeszelvényűre kell kicserélni, úgy, hogy a partrézsű dőlésszöge csökkenjen. A beton elemeket el kell távolítani, lehetőséget adva vízparti növényzet megtelepedésének.

Csatornafásítás

A csatorna mellett futó hiányos nemesnyár fasort le kell cserélni szürke nyárból (*Populus canescens*), serevényfűzből (*Salix rosmarinifolia*) és kecskefűzből (*Salix caprea*) álló csatornát kísérő növényzetre. A csatorna két oldalán 4–4 méter széles **növényzás** (16. ábra) mellett 2–2 méteres gyepsáv hagyandó.

Utak menti fasorok lecserélése

A kiszolgáló utak menti nemesnyár fasorokat le kell cserélni **honos fehér nyárfákra** (*Populus alba*). Az erdő szélén álló, az erdőbe beleolvadó fasor elemeit szakaszosan kell kivágni és pótolni, hisz itt nincs jelentősége a merev utat vezető fasornak.

Denevértorony

A közeli lakótelep szigetelése során megszűntek a városban élő denevérek költő- és szálláshelyei. Speciális *denevértorony* elhelyezését javaslom a védett erdőben.

Depónia elhordása

A védőterületen álló depónia *mielőbbi elhordással* a bolygatott felület megszűnne, és az értékes zöldfelület részévé válna.

4.3. Arborétum fejlesztési lehetőségei

Új kilátók

Sajnos a régi kilátót már nem lehet megmenteni, helyette mindenképp szükség van egy új, magasabb, de hasonló stílusú kilátóra. Egy másik *kisebb kilátó* szolgálná a kert körültekinthetőségét, míg a *nagy kilátóról* a fák fölött a városig is el lehetne látni. Az alacsonyabb kilátó (17. ábra) egyben madárfigyelő torony is. Környezetében több mesterséges odú, és a kert madarairól szóló tájékoztató tábla, játék helyezendő el. A kert mikrodomborzatát és térszerkezetét figyelembe véve javaslom a kilátók helyét.

Arborétum bővítése

A nagy népszerűségnek örvendő gyűjteményes rész nyári hétvégeken zsúfolt, a kert bővítésre szorul. *Új közösségi terek* és attrakciók kialakítására van szükség. A kertben elszórtan elhelyezett *szobrok, installációk* is vonzanák a látogatókat. Egy nyugodt, *tanulásra alkalmas kertrész* segítené a kecskeméti kertészhallgatók növényekkel való ismerkedését és biztosítaná a szabadban olvasni vágyók nyugalmát. A *Quercetum bemutatását szolgáló tanösvény* és tájékoztatás hiányzik a kertből, pedig további ösvényekkel a látogatók ide csábíthatóak, padokra, pihenőhelyekre is szükség van az ösvény mentén. Nincs szükség a tölgygyűjteményt új útvonalakkal tovább szabdalni, a jelenleg meglévő utak alkalmasak a tanösvény vezetésére. Az egész kert területére javaslok *játékos feladatokat tartalmazó táblák* kihelyezését, amik a gyerekek figyelmét keltenék fel. A látogatók egy része úgy érzi, hogy így is túl sok tábla áll a kertben, ezért fontos, hogy kisméretű, érdekes, nem feltétlenül megszokott alakú tájékoztatók kerüljenek kihelyezésre. Az arborétum területének bővítésére is szükség lenne további védőfásításokkal, azonban a környező mezőgazdasági területek megvásárlása kérdéses.

Megközelítés javítása

A Kápolna-rét felőli bejáratnál lévő kerékpártárolót jobban előtérbe kell helyezni, közvetlen a bejárat mellé, megkönnyítve a biciklis látogatók helyzetét. Továbbá szükség van egy-egy gyalogátkelőre mindkét bejáratnál.

Új kerítés

Az arborétum körül található drótkerítést *fából készült léckerítésre* cserélését javaslom. A Nyíri úti bejáratnál található fa kerítésrészlet megfelelő, kellően szép és praktikus egy ilyen volumenű kert számára. A kevésbé frekventált részeken, a mezőgazdasági területek határán nincs szükség „szép” kerítésre, de a régi drótkerítés cserére szorul.

Vizesblokk, mosdó

Egy **vizesblokk** kialakítását javaslom a játszótér közelében, hiszen itt van a legnagyobb szükség rá, ez a legforgalmasabb rész.

Padok, asztalok kihelyezése

További **padok és asztalok kihelyezésére** van szükség a javasolt és a meglévő ösvények mentén, hogy a megfáradt kirándulók helyet tudjanak foglalni, és pihenés közben gyönyörködhessenek a kertben.

Új tájékoztató tábla

Az székelykapus bejáratnál lévő előregedett, kifakult tájékoztatótábla lecserélését javaslom. A tábla eredetileg jól funkcionált (gombok megnyomására felvillantak az egyes növényeket jelző lámpások). Hasonló, új **interaktív tábla** kihelyezését javaslom.

Vizes élőhely környezetének rendezése

A vizes élőhely környezete alakításra szorul, ritkítani kell a növényzetet, hogy a vízhez közel lehessen jutni, láthatóvá váljon a tó. Az állatok nyugalmanak biztosítása mellett pihenőhely kialakítására alkalmas ez a kertrész, mert nagyon hangulatos. **Padok, asztalok** kihelyezésével időzhetnének itt többet a látogatók.

Reprezentatív bejárat

A kápolna felőli bejárat lecserélését javaslom, a székelykapushoz hasonló, mives, szép és **reprezentatív kapura**, hiszen ez a bejárat a legforgalmasabb.

Szintezési alappont felújítása

Javasolom az arborétumban található szintezési alappont **újra kialakítását látszóbetonból**, a betonon egy réztábla jelezze, hogy mi is ez a pont.

Arborétum helyi jelentőségű védett természeti területté nyilvánítása

Az arborétum olyan jelentős természeti értéket jelent, amely az évek során „kiérdemelte” a **helyi jelentőségű védett természeti terület** címet. Tekintve, hogy a közvetlen szomszédságában 2 másik védett terület is van, így biztosítható lenne az egész, nagy kiterjedésű természeti értékekben gazdag terület megőrzése. A védetté nyilvánítás mellett természetvédelmi kezelési tervet kell készíteni.

4.4. Kápolna-rét megőrzésének lehetőségei

Szomszédos telkek használatának korlátozása

A védett rét *puffer területe nem sérülhet*, további közeli beépítéseket nem szabad engedélyezni. A rét közvetlen közelében lévő mezőgazdasági területeken az esetleges vegyszerbemosódásokat kerülni kell.

Új tájékoztató tábla

Az elavult tájékoztató táblát le kell cserélni, az arborétum bejáratához közel elhelyezni, így a legforgalmasabb területen lenne látható. Igényes, illusztrált, tartalmilag *friss táblára* van szükség, mely felkelti az ide látogató érdeklődését, esetleg azokat is megfogja, akik nem a rétre, hanem az arborétumba indulnak. A táblát alacsonyan, döntött formában kell kihelyezni, hogy ne takarja el a rétet (18. ábra).

Kiszáradás megakadályozása

A kiszáradás folyamata a vízmű kiépülése óta gondokat okoz a terület élővilágának, de nem hozható összefüggésbe a vízkivétel mennyiségével. A Nyíri-csatorna, mely közvetlen a vízmű záportározójába fut, a belvíz elvezetésére szolgál. Nem szüntethető meg, hiszen az északi területekről nem lenne, ami elvezesse a mezőgazdasági területekről a felesleges vizeket. A Kápolna-rét *egykori vizes élővilágának visszaállításához* szükséges, hogy a lehető legtöbb természetes módon felgyülemelő vizet megőrizzük a területen. Csak az élővilágra káros vizek elvezetése szükséges. A Nyíri-csatorna területre eső déli végén egy bukóküszöb létesítése jelenthet megoldást a kiszáradás visszaszorítására. A záportározók vizének szabályozásakor, ha túltelítődtek a tavak, a felesleges víz a Nyíri-csatornába vezetve növelheti a rét vízellátottságát.

Invazív gyomok visszaszorítása

A tájidegen özönnövények visszaszorítása fontos feladat a terület kezelésekor. A sarjadzó ezüsthék (*Elaeagnus angustifolia*) *rendszeres irtása* szükséges a terület középső, és a csatorna menti részén. Az elmúlt hónapokban ezek részleges irtása meg is történt, de újbóli előbukkanásuk várható. Gyomirtó szerek használatát nem engedélyezett a természetvédelmi területeken, manuális irtási módszereket kell alkalmazni.

Szaporodó helyek kialakítása

A csatorna mentén, illetve a terület ÉNy-i szegélyén kisebb őshonos fajokból álló *elegyes foltok kialakítása* az ideális telepítés mód, mely ritka madaraknak adhat fészkelő helyet. Közönséges fagyal (*Ligustrum vulgare*), kökény (*Prunus spinosa*) és cseregalagonya (*Crataegus laevigata*), veresgyűrűs som (*Cornus sanguinea*), telepítését

javaslom. **Mesterséges odúk** kihelyezésével szintén a védett madarak megtelepedését lehet támogatni.

Sárkányreptető tér áthelyezése

A Kápolna-rét évtizedek óta népszerű sárkányreptető terület, ami azonban a taposási károk és a madárvilág zavarása miatt nem teszi túl kedvező helyszínné. Az eredeti vízenyős terület visszaállítása pedig nem biztosítaná a látogatók számára az ideális terepet. A szabadidőközpontban kialakítandó „**Sárkány-tér**” oldaná fel ezt a konfliktust, hisz így a rét és a madarak is biztonságba kerülnének.

III. Béla körút hatásának mérséklése

A körút nagy forgalmának hatásait elválasztó növénysegéllyel lehet mérsékelni. Fontos figyelembe venni, hogy az út mellé csak olyan honos cserjefaj helyezhető, mely nem szolgál fészkelő helyként, illetve télen táplálkozó helyként a madarak számára, mert a nagy forgalmú útra kirepülve elűthetik őket. A szikes talajt tűrő korai tamariskát (*Tamarix tetrandra*) javaslom **elválasztó sávként** telepíteni.

Eldobált hulladék gyűjtése

Az eldobált szemeteket rendszeresen **össze kell gyűjteni**, hogy lehető legkevesebb ideig legyenek a területen. Legveszélyeztetettebb rész a csatorna nyomvonala, illetve a látogatók által gyakran használt parkolóhoz közeli részek.

Tűzrakás visszaszorítása

Tűzrakás a védett területen szigorúan tilos, ezt **táblával kell jelezni**, illetve rendszeresen ellenőrizni, történnek-e szabálysértések.

Fa és cserjetelepítés

A hiányos fasorként meglévő tájidegen nemesnyarakat a csatorna mentén le kell cserélni **őshonos fajokra**, mint a kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*), fehér (*Populus alba*) és szürke nyarak (*Populus canescens*). A csatorna mentén futó fasor nem illik a szikes gyepek képébe, a rét DNy-i részén található magasabban fekvő területen kell egy elegyes folt telepítését elvégezni. A fent említett fafajok mellett cserjék ültetése is szükséges, melyek a madarak számára fészkelő-, búvóhelyet és élelmet biztosítanak. Ezek a közönséges fagyal (*Ligustrum vulgare*), kökény (*Prunus spinosa*) és egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*).

4.5. Várható eredmények

Ha a javaslataim megvalósulnak, a jelenleg hatályos tervekkel együtt, akkor olyan jelentős változások következnek be ezen a területen, melyek méltó feltételeket teremtenének a nagyvárosi rekreációs, természet- és környezetvédelmi igényeknek. A javaslatok ütemezésével fokozatosan érhető el az az ideális állapot, amely során maximálisan kihasználhatóak a területen rejlő lehetőségek. Természetesen a fejlesztéseknek anyagi vonzata van, amely a leginkább akadályozó tényező.

A fejlesztések során az arborétum területe több vendég igényeit szolgálhatja ki, változatosabb lehetőségekkel. A játékos tájékoztató táblák a gyerekek és a felnőttek ismereteinek bővítését egyaránt szolgálják. A kert fő profilja a környezeti nevelés mellett a nyugodt rekreáció biztosítása. Várhatóan több és elégedettebb látogató érkezik ide, és a Kecskeméti Arborétum végre bekerül a köztudatba, hiszen az elmúlt 25 év alatt bebizonyította, hogy az ország jelentős növénygyűjteménye.

A Kápolna-rét megőrzése során a kezelési tervre épült javaslataim betartásával visszaállítható az egykoron vizes élőhely. A növénytelepítések során új élőhelyek alakíthatóak ki a területen jelentős madárállomány számára, bízva abban, hogy esetleg új fajok is megjelennek a réten és környékén. A vízmű védőterületén történő beavatkozásoknak is a fő céljuk az élőhelyfejlesztés. A tavak partvonalának és a csatorna medrének átalakítása a természetközeli növényzet megtelepedését, és az állatok búvóhelyinek kialakítását szolgálják.

A szabadidőközpontba tett javaslataim leginkább a területben rejlő turisztikai, rekreációs lehetőségek kihasználására irányultak. A már meglévő tervek, és az általam tett javaslatok megvalósulása során egy olyan városi park jön létre, mely bárki számára ideális kikapcsolódást nyújt. Ha minden fejlesztést végrehajtanak, több látogatóra lehet számítani, akiktől már szedhető belépőjegy, hisz lenne szolgáltatás, amiért már megéri fizetni. Az így keletkezett bevételekből további fejlesztéseket lehet kivitelezni.

Sajnos jelenleg anyagi akadályokba ütköznek a tervek megvalósulásai. Az arborétumban leginkább anyagi keret áll a kivitelezések útjába. A szabadidőközpontban a 2010-es tervek alapján fokozatosan végzik az átalakításokat, de további tervek nem kíváncsiak, szintén anyagi okok miatt. A védett területek kezelése során idáig is a kezelési tervek alapján dolgoztak, nagy hajlandóságot mutatva a természeti értékek megőrzésére, remélhetőleg folytatódnak ezek a hagyományok.

Összefoglalás

Dolgozatom témaválasztása során az volt a célom, hogy egy minden tekintetben aktuális, és Kecskemét számára fontos témával foglalkozzak. Arra törekedtem, hogy hitelesen mutassam be a város zöld tüdejét, minden értékével és problémájával együtt. A dolgozat első fontos eleme a vizsgálati munkarész, amely a terület természeti adottságainak, történetének és jelenlegi állapotának bemutatásáról szól. A szintézis munkarész célja a konfliktusok értékelése, a lakossági igény felmérése mellett.

Olyan következtetéseket, fejlesztési irányokat vontam le a szintézis során, melyek a javaslat alapjait képezik. A javaslatok kidolgozása során a megvalósíthatóságot tartottam szem előtt. A legfontosabb elemek a tájhasználati konfliktusok feloldására irányuló fejlesztések. Javaslataim turisztikai, természetvédelmi, zöldfelületi és infrastrukturális fejlesztéseket tartalmaznak. Reálisnak, megvalósíthatónak és a legtöbb esetben szükségesnek érzem a fejlesztéseket.

Eredményként elmondható, hogy a TDK dolgozattal elkészült Kecskemét tüdejének első részletes tájtörténeti bemutatása, feltárássra kerültek a területen található tájhasználati konfliktusok. A javaslatok megvalósulásának esélye kétséges, hiszen a szűk anyagi keret az, ami a legtöbb fejlesztés útjában áll. Az összes terület kezelőjében megvan a hajlandóság a területek fejlesztésére.

Leginkább a természetvédelmi javaslatok valóra válására látok reményt, hiszen az elmúlt években is kiemelkedő szerepet kapott a természetvédelem a helyi jelentőségű természeti területeken. A „Zöld-ék” további fejlesztésével szép jövő erre a jelentős zöldfelületi rendszerre. Remélem, hogy a kecskemétiiek még nagyon sokáig élvezhetik az arborétum. és a szabadidőközpont nyújtotta nyugalmat, felüdülést és szépséget, a Kápolna-rét és a Széktó helyi jelentőségű védett természeti terület pedig továbbra is jelentős élőhelyet fog jelenteni.

Irodalomjegyzék

Könyv

- Ifj. Bagi László (szerk.) (1896): *Kecskemét múltja és jelene*, Tóth László, Kecskemét (38. old.)
- Bende László (1929): *A kecskeméti szőlő-és gyümölcsstermelés fejlődéstörténete*, Közlöny Nyomda- és Lapkiadó Vállalat, Kecskemét (19, 56-57, 99, 126-127. old.)
- Csemez Attila (1996): *Tájtervezés – tájrendezés*, Mezőgazda Kiadó, Budapest (117–118, 178. old.)
- Dövényi Zoltán (2010): *Magyarország kistájainak katasztere*, MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest (78. old.)
- Entz G. – Genthon I. – Szappanos J. (1961): *Kecskemét*, Műszaki Könyvkiadó, Budapest (13, 21, 75, 82. old.)
- Fekete G. – Varga Z. (2006): *Magyarország tájainak növényzete és állatvilága*, MTA Társadalomkutató Központ, Budapest (175. old.)
- Dr. Göbölös Antal (2007): *Kecskeméti Arborétum*, Inkart Kft., Budapest (12–17, 22–25, 29–42. old.)
- Hornyik János (1860–1866): *Kecskemét város története oklevéltárral*, Szilády K. Ny. Kecskemét (1. kötet: 77–78. old, 2. kötet 91. old.)
- Ittész Mihály (1987): Adatok Kecskemét zenetörténetéhez, In: Bálintné Mikes Katalin: *Bács–Kiskun megye múltából IX. Bács–Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltára*, Kecskemét (353. old.)
- Juhász István (1998): *Kecskemét város építéstörténete*, Kecskemét Monográfia Szerkesztősége és a Tiberias Bt., Kecskemét. (69, 112, 139, 255–256, 262, 276, 312, 328, 331–332, 350, 353, 256. old.)
- Dr. Lettrich Edit (1968): *Kecskemét és tanyavilága*, Akadémia Kiadó, Budapest (22–23. old.)
- Székelyné Kőrösi Ilona (1995): *Kecskeméti évszázadok – Fejezetek a város múltjából*, Kecskeméti Lapok Kft., Kecskemét (10, 35–36, 64. old.)
- Táj és kertépítészet az alföldi városokban: Szakmai ankét október 8–9 (1981)* ÉTE, Kecskemét
- Tóth Imre (szerk.) (1999): *Magyarország legfontosabb növénygyűjteményei (Arborétumok és botanikus kertek)*, Magyar Arborétumok és Botanikus Kertek Szövetsége, Budapest

Természetvédelmi kezelési terv

- Boros Emil (2009) *A „Kápolna-rét” Helyi Jelentőségű Természetvédelmi Terület természetvédelmi kezelési terve*

Boros Emil (2007) *A kecskeméti Széktó Szabadidőközpont Helyi Jelentőségű Természetvédelmi Terület természetvédelmi kezelési terve*

Tervek, fejlesztési koncepciók

Kecskemét integrált városfejlesztési stratégiája 2007 – 2013

VÁTI, 2009: *Kecskemét településrendezési terve – A belterület és környéke településszerkezeti tervlapja*, Méretarány: 1:10000

Máté Zita: *Széktó Szabadidőközpont fejlesztési terve*, 2010

Pilisi Parkerdő Rt.: *BÁCSVÍZ Rt. Szabadidőközpont magastározó-földmű fásítási kiviteli terve*, 1997

Térképek, légifotók

HIM 1783–1784: *I. Katonai Felmérés*, (XVI 26, XVII26) Méretarány 1: 28 800. Hadtörténeti Intézet és Múzeum Térképtára, Budapest

HIM 1860–1864: *II. Katonai Felmérés*. (XXXV 55, XXXV 56) Méretarány 1: 28 800. Hadtörténeti Intézet és Múzeum Térképtára, Budapest

HIM 1883–1884: *III. Katonai Felmérés*. (5263/2) Méretarány 1: 25 000. Hadtörténeti Intézet és Múzeum Térképtára, Budapest

FÖMI 2005: *Ortofotók*. (46-322-o2005, 46-411-o2005) Méretarány 1: 10 000. Földmérési és Távérzékelési Intézet, Budapest

FÖMI 1976-1997: *EOTR topográfiai térképek*. (46-411, 46-322) Méretarány 1: 10 000. Földmérési és Távérzékelési Intézet, Budapest

VÁTI, 2009: *Kecskemét településrendezési terve – A belterület és környéke településszerkezeti tervlapja*, Méretarány: 1:10 000

Cikk

P. Zs. (2011) Halremény: nincs kifogás, *Petőfi Népe*, LXVI. évfolyam 75. szám

Internetes források

BAON honlapja (2011. 04. 25.)

<http://baon.hu/bacs-kiskun/kozelet/bontasra-is-itelhetik-a-kilatot-353934>

Kecskemét város honlapja (2011. 11. 08.)

<http://kecskemetszerviz.hu/?r=405&c=1838&l=>

Tourinform honlapja (2011. 04. 25.)

<http://tourinform.hu/nemzeti-parkok/kiskunsagi>

1. melléklet: Tájhasználati konfliktusok értékelése

Sorszám	Konfliktus	Funkcionális/ Vizuális/ Ökológiai	Felületi/ Vonalas/ Lokális	Időszakos/ Tartós/ Végleges	Mérsékelhető/ Nem mérsékelhető	Reverzibilis/ Irreverzibilis
SzF1.	Bejárat nehéz megközelíthetősége	F	L	T	M	R
SzF2.	Látogató-riasztó belépőjegy	F	L	T	M	R
SzF3.	Kihasználatlan lehetőségek	F	F	T	M	R
SzF4.	Rossz állapotú sétatutak	F	V	I	M	R
SzF5.	Padok, hulladékgyűjtők hiánya	F	L	T	M	R
SzF6.	Ivókutak hiánya	F	L	T	M	R
SzF7.	Nincs kerékpártároló a domb lábánál	F	L	T	M	R
SzF8. SzV2.	Kitaposott ösvények a domboldalon	F, V	V	T	M	R
SzF9.	Veszélyes és kihasználatlan dombtető	F	F	T	M	R
SzF10. SzV5.	Üresen álló Tó Hotel	F, V	L	T	M	R
SzF11.	Felszármolt kemping	F	L	V	N	I
SzF12.	Alacsony színvonalú szabadstrand	F	L	T	M	R
SzF13. SzV6.	Megszűnt minigolf pálya	F, V	L	T	M	R
SzF14.	Elszárm BMX és gördeszka pálya	F	L	T	M	R
SzF15.	Nem megfelelő horgászhelyek	F	L	T	M	R
SzÖ1. SzV7.	Eldobált szemét	Ö	L	T	M	R
SzÖ2.	Invazív növények	Ö	L	T	M	R
SzÖ3.	Eutrofizáció	Ö	F	I	M	R
SzÖ4. VÖ3.	Vasút elválasztó hatása	Ö	V	V	N	I
SzV1.	Nem tájba illesztett domb	V	L	V	M	I
SzV3.	Közele beépítések	V	V	V	N	I
SzV4.	Törmelékek az erdőben	V	L	I	M	R
SzV8.	Beton gyűrűk a fák körül	V	L	T	M	R
SzV9.	Hiányos fásor	V	L	T	M	R
VF1. VV1.	Üres sziget	F, V	L	T	M	R
VÖ1. VV3.	Beton elemes partvédelem	Ö, V	V	T	M	R
VÖ2.	Burkolt csatorna	Ö	V	T	M	R

Sorszám	Konfliktus	Funkcionális/ Vizuális/ Ökológiai	Felületi/ Vonalas/ Lokális	Időszakos/ Tartós/ Végleges	Mérsékelhető/ Nem mérsékelhető	Reverzibilis/ Irreverzibilis
VÖ4.	Denevérek kis zorultak a lakótelepekről	Ö	F	T	M	I
VV2.	Depónia	V	L	T	M	R
VV4.	Hiányos fasorok	V	V	T	M	R
AF1.	Rossz állapotú kilátó	F	L	V	N	I
AF2.	Nyáron zsúfolt a kert	F	F	I	M	R
AF3.	Nehéz kerékpáros megközeledhetőség	F	V	T	M	R
AF4. AÖ2. AV2.	Előregedett drótkerítés	F, Ö, V	V	T	M	R
AF5.	Kevés vizesblokk, mosdó	F	L	T	M	R
AF6.	Kevés a pad, asztal az ösvények mentén	F	L	T	M	R
AF7.	Kifakult tájékoztató tábla	F	L	T	M	R
AF8.	Vizes élőhely környezete nem vonzó	F	L	T	M	R
AÖ1.	Modellrepülő a Kápolna-réten	Ö	L	I	M	R
AV1.	Nem reprezentatív, gazdasági bejárat	V	L	T	M	R
AV3.	Légvezeték keresztezi a tölgygyűjteményt	V	V	V	N	I
KF1.	Szomszédos telkek beépítése	F, V	V	V	N	I
KF2. KV3.	Elavult tájékoztató tábla	F, V	L	T	M	R
KÖ1.	Kiszáradás	Ö	F	I	M	R
KÖ2.	Invasív gyomok	Ö	L	T	M	R
KÖ3.	Szaporodó helyek hiánya	Ö	L	T	M	R
KÖ4.	Út közelsége	Ö	V	V	M	I
KÖ5. KV1.	Eldobált hulladék	Ö, V	L	I	M	R
KÖ6. KV2.	Illegális tüzrakás	Ö, V	L	I	M	R
KV4.	Hiányos csatornafásítás	V	V	T	M	R

2. melléklet: Fejlesztési javaslatok

<i>Fejlesztés</i>	<i>Fejlesztés célja</i>	<i>Felelősök, munkacsoport</i>	<i>Ütemezés</i>	<i>Várható hatás</i>
Benkó Zoltán Szabadidő Központ				
Megközelítés javítása	Infrastrukturális	Kecskeméti önkormányzat	Középtávú	Több kerékpáros, gyalogos, tömegközlekedő látogató, biztonságosabb megközelítés
Belépőjegy megszüntetése	Turisztikai	Hírös Sport Nonprofit Kft.	Rövidtávú	Több látogató
Sportolási lehetőségek bővítése	Turisztikai	Hírös Sport Nonprofit Kft.	Középtávú	Több sportoló látogató
Sétautak állapotának javítása	Infrastrukturális	Hírös Sport Nonprofit Kft.	Középtávú	Többen sétálnak a parkban
Padok, hulladékgyűjtők kihelyezése	Infrastrukturális	Hírös Sport Nonprofit Kft.	Rövidtávú	Kevesebb eldobált szemét
Ivóutak kiépítése	Infrastrukturális	Hírös Sport Nonprofit Kft.	Rövidtávú	Több sportoló látogató
Kerékpártároló a domb lábánál	Infrastrukturális	Hírös Sport Nonprofit Kft.	Rövidtávú	Több kerékpáros látogató
Növénytelepítés a domboldalon	Zöldfelületi	Hírös Sport Nonprofit Kft.	Rövidtávú	Tájbaillesztett domb
Látogatóbarát dombtető	Turisztikai	Hírös Sport Nonprofit Kft.	Rövidtávú	Elégedettebb látogatók
Szabadtéri mozi	Turisztikai	Hírös Sport Nonprofit Kft.	Hosszútávú	Több látogató, zajterhelés
Kapcsolat a vízzel	Turisztikai	Hírös Sport Nonprofit Kft.	Középtávú	Több látogató
Tó Hotel felélesztése	Turisztikai	Hírös Sport Nonprofit Kft.	Hosszútávú	Vendégéjszaka szám növekedés
Színvonalas szabadstrand	Turisztikai	Hírös Sport Nonprofit Kft.	Középtávú	Több látogató, másodlagos vízszennyezés növekedése
Minigolf pálya megnyitása	Turisztikai	Hírös Sport Nonprofit Kft.	Középtávú	Több látogató
BMX és gördeszka pálya	Turisztikai	Hírös Sport Nonprofit Kft.	Középtávú	Több látogató, zajterhelés
Horgászhelyek igényes kialakítása	Turisztikai	Hírös Sport Nonprofit Kft.	Rövidtávú	Több horgász látogató, eutrofizáció felgyorsítása

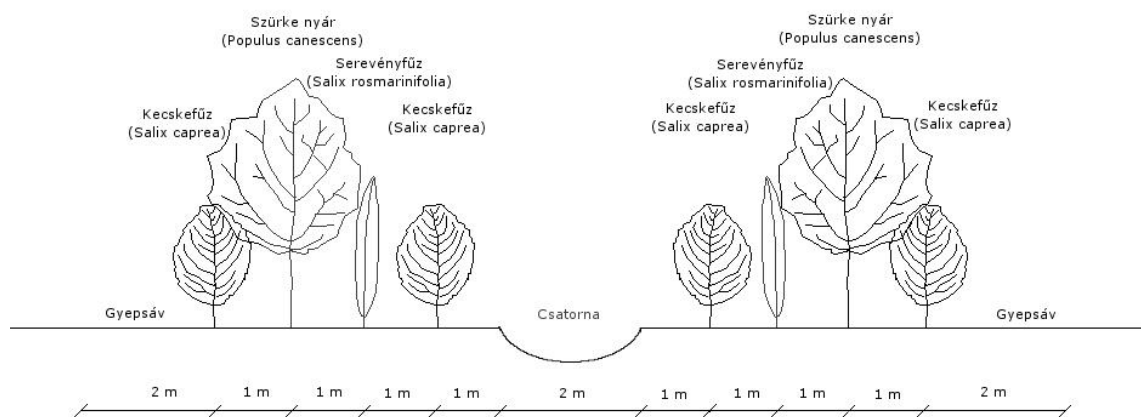
<i>Fejlesztés</i>	<i>Fejlesztés célja</i>	<i>Felelősök, munkacsoport</i>	<i>Ütemezés</i>	<i>Várható hatás</i>
Invazív növények visszaszorítása	Természetvédelmi	Hírös Sport Nonprofit Kft.	Rövidtávú	Erdők természetességének növekedése
Kezelési terv betartása	Természetvédelmi	BÁCSVÍZ Zrt., Hírös Sport Nonprofit Kft.	Folyamatos	Természeti értékek hosszútávú fennmaradása
Eutrofizáció megakadályozása	Természetvédelmi	Hírös Sport Nonprofit Kft.	Rövidtávú	Eutrofizáció lassulása
Közeli beépítések eltakarása	Zöldfelületi	Hírös Sport Nonprofit Kft.	Rövidtávú	Vizuális kép javulása
Törmelékek elhordása	Természetvédelmi	Hírös Sport Nonprofit Kft.	Rövidtávú	Erdők természetességének növekedése
Betongyűrű felszámolása	Zöldfelületi	Hírös Sport Nonprofit Kft.	Rövidtávú	Vizuális kép javulása
Fasor pótlása	Zöldfelületi	Hírös Sport Nonprofit Kft.	Rövidtávú	Vizuális kép javulása
Vízmű védőterülete				
Növénytelepítés a szigeten	Zöldfelületi	BÁCSVÍZ Zrt.	Rövidtávú	Vizuális kép javulása
Természetközeli partvonal	Természetvédelmi	BÁCSVÍZ Zrt.	Hosszútávú	Tavak természetességének növekedése
Természetközeli csatorna	Természetvédelmi	BÁCSVÍZ Zrt.	Hosszútávú	Csatorna természetességének növekedése
Csatornafásítás	Zöldfelületi	BÁCSVÍZ Zrt.	Rövidtávú	Vizuális kép javulása
Utak menti fasorok lecserélése	Zöldfelületi	BÁCSVÍZ Zrt.	Rövidtávú	Vizuális kép javulása
Denevértorony	Természetvédelmi	BÁCSVÍZ Zrt.	Rövidtávú	Előhelybővülés
Depónia elhordása	Természetvédelmi	BÁCSVÍZ Zrt.	Rövidtávú	Vizuális kép javulása
Kecskeméti Arborétum				
Új kilátók	Turisztikai	KEFAG Zrt.	Középtávú	Több látogató
Arborétum bővítése	Turisztikai	KEFAG Zrt.	Hosszútávú	Zöldfelület növekedése
Megközelítés javítása	Infrastrukturális	KEFAG Zrt., Kecskeméti önkormányzat	Középtávú	Több gyalogos, kerékpáros látogató, biztonságosabb megközelítés

<i>Fejlesztés</i>	<i>Fejlesztés célja</i>	<i>Felelősök, munkacsoport</i>	<i>Ütemezés</i>	<i>Várható hatás</i>
Új kerítés	Infrastrukturális	KEFAG Zrt.	Középtávú	Kevesebb kóbor állat, vizuális kép javulása
Vizesblokk, mosdó	Infrastrukturális	KEFAG Zrt.	Középtávú	Több látogató
Padok, asztalok kihelyezése	Infrastrukturális	KEFAG Zrt.	Rövidtávú	Több látogató
Új tájékoztató tábla	Turisztikai	KEFAG Zrt.	Rövidtávú	Színvona lasabb tájékoztatás
Vizes élőhely környezetének rendezése	Turisztikai	KEFAG Zrt.	Középtávú	Vizuális kép javulása
Reprezentatív bejárat	Infrastrukturális	KEFAG Zrt.	Rövidtávú	Vizuális kép javulása
Szintezési alappont felújítása	Turisztikai	KEFAG Zrt.	Középtávú	Vizuális kép javulása
Kápolna-rét				
Szomszédos telkek használatának korlátozása	Természetvédelmi/Zöldfelületi	Kecskeméti önkormányzat	Rövidtávú	Puffer terület nem sérül tovább
Új tájékoztató tábla	Turisztikai	Kik-For Kft.	Rövidtávú	Színvona lasabb tájékoztatás
Kiszáradás megakadályozása	Természetvédelmi	Kik-For Kft.	Hosszútávú	Vizes élőhely megőrzése
Invazív gyomok visszaszorítása	Természetvédelmi	Kik-For Kft.	Rövidtávú	Rét természetességének megőrzése
Szaporodó helyek kialakítása	Természetvédelmi	Kik-For Kft.	Rövidtávú	Előhelybővítés
Sárkányreptető tér áthelyezése	Természetvédelmi	Hírös Sport Nonprofit Kft	Rövidtávú	Rét taposásának mérséklése
III. Béla körút hatásának mérséklése	Természetvédelmi	Kik-For Kft.	Rövidtávú	Zajhatás csökkenése
Eldobált hulladék gyűjtése	Természetvédelmi	Kik-For Kft., önkéntesek	Rövidtávú	Kevesebb szemét
Tűzrakás visszaszorítása	Természetvédelmi	Kik-For Kft.	Rövidtávú	Kevesebb gyeptűz
Fa és cserje telepítés	Természetvédelmi	Kik-For Kft.	Rövidtávú	Előhelybővítés

3. melléklet: Látványrajzok



15. ábra: Dombfásítás



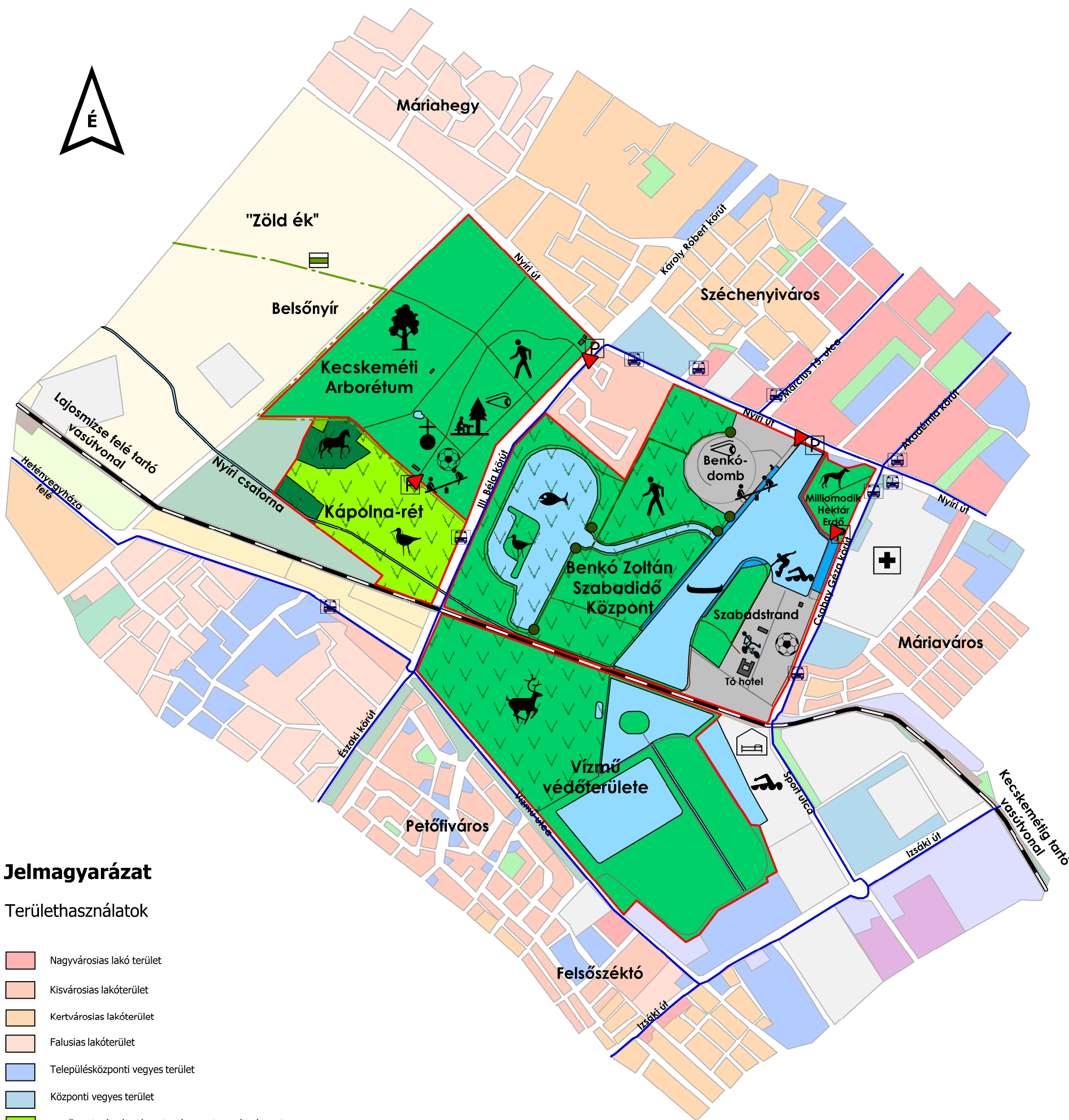
16. ábra: Csatorna fásítás



17. ábra: Új kilátó



18. ábra: Új tájékoztató tábla



Jelmagyarázat

Területhasználatok

- Nagyvárosias lakó terület
- Kisvárosias lakóterület
- Kertvárosias lakóterület
- Falusias lakóterület
- Településközponti vegyes terület
- Központi vegyes terület
- Mezőgazdasági általános korlátozott használatú terület
- Mezőgazdasági általános városkörnyéki tanyás övezet
- Mezőgazdasági általános tanyás övezet
- Mezőgazdasági általános faültetési kötelezettségű tanyás övezet
- Különleges mezőgazdasági üzemi terület
- Különleges szabadidős, turisztikai, sportolási, rekreációs célú terület
- Különleges egészségügyi célú terület
- Különleges nevelési-, oktatási, kutatási központi terület
- Kereskedelmi, szolgáltató, gazdasági terület
- Egyéb ipari gazdasági terület
- Vasút
- Víz
- Vízgazdálkodási terület
- Egészségügyi, szociális, turisztikai erdő
- Védelmi erdő
- Általános közpark

- Vizsgált terület határa
- Burkolt út
- Földút
- Vasút
- Kerékpárút
- Tanösvény
- Turistaút
- Csatorna
- Épület
- Bejárat
- Buszmegálló
- Parkoló
- Tájékoztató tábla
- Helyi jelentőségű védett természeti terület

Funkciók

- Növénygyűjtemény
- Kirándulási célpont
- Sportolási lehetőség
- Játszótér
- Vallási funkció
- Kilátópont
- Strand
- BMX pálya
- Sárkányhajózás
- Wakeboard pálya
- Labda pálya
- Tervezett Hilton szálló
- Kutyasétáltatás
- Madár élőhely
- Lovastanya
- Dámvadak élőhelye
- Horgászat
- Kórház

	BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM		Tervszám:
	Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék	TDK dolgozat	T1
Kecskemét zöld tüdejének fejlesztési lehetőségei			
Vizsgálati tervlap			
Konzulens:	Készítette:	Dátum:	Méretarány:
Magyar Veronika	Vajda Ágnes Krisztina	2011. 11. 14.	1 : 15 000

	BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM		Tervszám:
	Tájéktvezési és Területfejlesztési Tanszék	TDK dolgozat	T2
Kecskemét zöld tüdejének fejlesztési lehetőségei Értékelési tervlap			
Konzulens: Magyar Veronika	Készítette: Vajda Ágnes Krisztina	Dátum: 2011. 11. 14.	Méretarány: 1 : 15 000

